

3903

281.6

Z-34

1915

2010

2001

ՅԱԶՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ

ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ԸՍՏ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՔԱՂԵԱՆ Ի ԺԱՄԱԳՐՈՑ - ԶԵՌԱՅ

148

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

ՏՊԱՐԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՑ

ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ

1915

281.6

2-34

281.6

2-34

ՅԱԶՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

ՔԱՂԵԱՆ Ի ԺԱՄԱԳՐՈՑ-ՉԵՌԱՑ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼՈՅ ՅԵՐՈՒՍԱԼԷՄ ՅԱՄԻ 1915

ՅԱԶՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ

ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ՀՍՏ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆՑ

Ա. ՍՈՒՐԲ ԹԱԴԷՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ, ըստ սովորական աւանդութեան եղբայր Թովմայի եւ մի յեօթանանից, յամին 35 հասանէ յեղեօխա, — լուսաւորէ զԱրզար, — անցանէ յԱրտազ, — 45. նաւ հատակի ի Սանատրկոյ: Իսկ ըստ Տօնացուցի եւ նորոց հետազօտութեանց, Յուդա Թադէոս մի յերկոտանից լինի Առաջին Լուսաւորիչ Հայոց. — յամին 60 նահատակի յԱրտազ: Գերեզմանն ի Ս. Թաւդէոս Արտազու կամ Մակուայ:

Բ. ՍՈՒՐԲ ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ, մի յերկոտանից. յամին 58 հասանէ ի Հայս — քաւրոզէ ի Սիւնիս եւ յԱրտազ — 66. նահատակի յԱղբակ: Գերեզմանն ի Ս. Բարթողիմէոս Աղբակու կամ Պաշքալէի: Ի վերայ սոցա Երկոցունց հաստատեալ է Առաքելական Աթոռ Հայաստանեայց Ուղղափառ սուրբ Եկեղեցւոյս:

Գ. ՍՈՒՐԲ ԶԱՔԱՐԻՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏ, աշակերտ Թադէոսի եւ աջակից Բարթողիմէոսի — 66. յաջորդէ յաթոռն Արտազու. — 72. նահատակի: Առ նովաւ Եւստաթէոս յաթոռն Սիւնեաց, եւ Եղիշէ յաթոռն Աղձանից:

53206. ախ

39927-67

Դ. Ս. ԶԵՄԵՆՏՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏ, Վերակոչեալն
ի կեանս ի Թաղէոսէ եւ աշակերտեալ նմին. — 72.
յաջորդէ յաթոռն Արտազու, — 76. հանգչի սրբու-
թեամբ: Առ նովաւ Կուսմի յաթոռն Սիւնեաց:

Ե. Ս. ԱՏՐՆԵՐՍԷՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ, 76. յաջորդէ
յաթոռն Արտազու. — 91. Ոսկեանք եւ Սուքիասանք
նահատակին. — 92. Ատրնեբսէ՛ն նահատակի ի Բար-
բարոսաց: Առ նովաւ Բաբերոս յաթոռն Սիւնեաց:

Զ. Ս. ՄՈՒՇԷ ՀԱՅՐԱՊԵՏ — եկեալ ի Սիւնեաց
եւ ձեռնադրեալ յԱտրնեբսէն, — 92. զկնի նորին յա-
ջորդէ յաթոռն Արտազու, — 93. կարգէ զՄովսէս
Տարոնացի յաթոռն Սիւնեաց, — առաջնորդէ զամս
30 ի Թաքստեան, — 123. հանգչի խաղաղութեամբ:

Է. Ս. ՇԱՀԷՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ, — 124. յաջորդէ
յաթոռն Արտազու, — հովուէ զամս 25. — 150. հանգ-
չի խաղաղութեամբ: Առ նովաւ Սահակ յաթոռն
Սիւնեաց: — Արարատեան բիւրն նահատակի առ
ոռս Մասեաց:

Ը. Ս. ՇԱԽԱՐՇ ՀԱՅՐԱՊԵՏ — 150. յաջորդէ
յաթոռն Արտազու, — հովուէ զամս 20, — 171.
վախճանի սրբութեամբ: Առ նովաւ Զրուանդատ
յաթոռն Սիւնեաց. — Մխիթար հիմնարկէ զվաջս
Թանահատի ի Սիւնիս:

Թ. Ս. ՂԵՒՈՆԴԻՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏ — 172. յա-
ջորդէ յԱրտազ. — վարէ զամս 17, — 190. նահա-
տակի ի Շաւարչան: Առ նովաւ Ստեփանոս եւ Յով-
հաննէս յաթոռն Սիւնեաց: ՅԱրտազեան յիշատակա-
րանին պակասին անուանք յաջորդացն:

Ժ. Ս. ՄԵՀՐՈՒԺԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ եպիսկոպոս
Հայոց, յարտաքնոց վկայեալ. — 254. բանադնաց
ընդ Դիոնեսիոսի Աղեքսանդրացւոյ վասն բանի Ան-

կերոց. — կեցեալ յամս 240-270: — 239. Գրիգոր
Լուսաւորիչ ծնանի ի Հայս: Ի հալածանս հրամայեալս
ի Տրդատայ նահատակին Թէոդորոս Սալահունի ի Դեր-
ջան, եւ Սուկուէտի վկայք ի Բազրեւանդ: — 287.
Գրիգոր որդին Անախայ արկանի ի վիրապն Արտաշա-
տայ: — 301. Ս. Հռիփսիմեան եւ Ս. Գալիանեան
կուսանք նահատակին ի Վաղարշապատ:

Պ. ՏԷՐ Ս. ԳՐԻԳՈՐ Ա. ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՉ, ի Պար-
թեական տանէ. — 301. կրանէ ի Խորվիրապէն եւ
լուսաւորէ զաշխարհս մեր. — 302. առնու ձեռնա-
դրութիւն ի յաջորդութիւն առաքելոցն Թաղէոսի եւ
Բարթողիմէոսի. — 303. արկանէ զհիմն մայր տաճա-
րին ի աղւռջ Իջման Միածնին, եւ վերականգնէ զա-
թոռ կաթողիկոսութեան Ամենայն Հայոց. — տարա-
ծէ զքրիստոնէութիւն ի Հայս. — չինէ գեկեղեցիս
եւ զվկայարանս. — լրացուցանէ զկարգս նուիրապե-
տութեան: — Տրդատ Թագաւոր աջակից եւ հովա-
նաւոր: — 310. Վրթանէս եւ Արիստակէս որդիք
Գրիգորի զան ի Կեսարիոյ ի Հայս: — 313. Կոս-
տանդիանոս կայսր հաւատայ ի Քրիստոս: — 320.
Գրիգորիս Թոռն Գրիգորի կաթողիկոս Աղուանից: —
325. Արիստակէս զամանի ի ժողովին Նիկիոյ: — 326.
Գրիգոր փոխի յաստեաց յառանձնութեան Սեպու-
հոյ, 86 ամաց:

Ջ. Տ. Ս. ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ Ա. ՊԱՐԹԵԻ, գործակից
եւ տեղակալ հօրն — 326. յաջորդէ: — 330. Տրդատ
զեղակուր նահատակի իբր 90 ամաց, եւ Թաղի
ի Թորգան՝ մերձ ոսկերաց Լուսաւորչին: — Արիս-
տակէս օգնէ զահալալութեան Խորովու Կոստանայ.
— 333. նահատակի նենդութեամբ բղեչին Ծովոց,
67 ամաց, եւ Թաղի ի Թիլ Եկեղեաց:

3. Տ. Ս. ՎՐԹԱՆԷՍ Ա. ՊԱՐԹԵՒ — 333. յաջորդէ. — 338. հաստատէ զԱզգային տօն Նահապետակաց: — Գրիգորիս նահատակի 42 ամաց եւ թաղի յԱմարաս: — 339. Վրթանէս երթայ ի Կոստանդնուպոլիս վասն գահակալութեան Տիրանայ. — 340. զերծանի ի դաւաճանութենէ լեռնականացն Սիմայ. — 341. վախճանի 79 ամաց, եւ թաղի ի Թորդան Դարանաղեաց:

4. Տ. Ս. ՅՈՒՍԻԿ Ա. ՊԱՐԹԵՒ, կրտսեր որդի Վրթանիսի, — 341. յաջորդէ. — 347. բրածեմ կոչկոճեալ ի Բնարեղ Ծովաց. վախճանի յետ աւուրց ի Թորդան Դարանաղեաց 52 ամաց, եւ թաղի անդէն: — Յուսիկ չէ ժամանակակից Յուլիանոսի: — Ս. Դանիէլ Ստորի, հրուիրեալ յաթոռն, խեղդամահ նահատակի ի Բառաէջ Աղձնեաց, եւ թաղի ի Հարք, ի ձորակի Դրախտին Հացեաց կամ Կոփայ:

5. Տ. ՓԱՌԷՆ Ա. ԱՇՏԻՇԱՏԵՅԻ, որ եւ Փառնեռն, առաջնորդ Աշտիշատայ. — 348. բարձրանայ յաթոռ կաթողիկոսութեան: — 349. Որդիք Յուսկան կայծակնահար մեռանին յԱշտիշատ: — 352. փառէն վախճանի եւ թաղի յԱշտիշատ. — Շահակ Մանգլիկեցացի, ի տանէ Աղբիանոսի, վարէ զտեղապահութիւն զամ մի:

6. Տ. Ս. ՆԵՐՍԷՍ Ա. ՊԱՐԹԵՒ, մականուանեալ Մեծն, թոռն Յուսկան, հազարապետ արքունեաց, — 353. բարձրանայ յաթոռ, 25 ամաց, բռնութեամբ թագաւորին եւ ժողովրդոց. — 354. գոռմարէ ժողով յԱշտիշատ վասն բարեկարգութեան. — մարէ ժողով յԱշտիշատ վասն բարեկարգութեան. — 362. Շահակ Մանգլիկեցացի վարչէ հայրապետութեան յարքունի գրանն: — 363. Ներսէս դառնայ ի զլուխ գործոց:

— 364. պատգամաւորի ի Կոստանդնուպոլիս տանելով զարքայորդին Պապ: — Խաթ Կարնեցի վարչէ գործոց: — 365. Ներսէս դառնայ ի Հայս: — 366. Նախարար կործանեն զԱրշակաւան: — 368. Արշակ նենգութեամբ կալանաւորի ի Պարսից. — 369. սպանանի, եւ թագաւորէ Պապ: — 370. Ներսէս քաջալերիչ ի ճակատամարտին Զիրաւայ. — 373. վախճանի 45 ամաց, ի Խաթ Եկեղեցաց, ի 25 յուլիսի, ի հիւծական ախտէ, եւ թաղի ի Թիլ:

7. Տ. ՇԱՀԱԿ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. ի տանէ Աղբիանոսի, որ տեղակալեալ էր զԼիւսի Փառնայ եւ ի հեռանալ Ներսեսի, — 373. բարձրանայ յաթոռ: — 374. Պապ սպանանի նենգութեամբ Յունաց: — 377. Շահակ վախճանի:

8. Տ. ԶԱԽԷՆ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ, ի տանէ Աղբիանոսի, — 377. յաջորդէ: — 378. Վարազդատ թագաւոր խոյս տայ ի Կոստանդնուպոլիս: — Արշակ եւ Վաղարշակ մանկունք զոյգ թագաւորեն, խնամակալութեամբ Մամիկոնեան Մանուէլի: — 379. Վաղարշակ մեռանի: — 381. Զաւէն վախճանի:

9. Տ. ԱՍՊՈՒՐԱԿԷՍ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. ի տանէ Աղբիանոսի, — 381. յաջորդէ: — Գոռմարի ժողովն Կոստանդնուպոլսոյ: — 384. Հայկական գաւառք բաժանին ընդ մէջ Յունաց եւ Պարսից. Արշակ թագաւոր ի բաժնին Յունաց, եւ Խոսրով ի բաժնին Պարսից: — 386. Ասպուրակէս վախճանի: — Արշակ մեռանի, եւ յաջորդեն կոմսք յունազգիք:

10. Տ. Ս. ՍԱՀԱԿ Ա. ՊԱՐԹԵՒ, մականուանեալ Մեծն, որդի Ներսեսի. — 387. ընտրի ի բաժնին Պարսից: — 389. Խոսրով զրկի ի գահէն, եւ յաջորդէ Վառաշապուհ: — 390. Սահակ երթեալ

ի Տիգրան հարթէ զդժուարութիւնս: — 394. Մաշ-
թոց - Մերոպ արքունական քարտուղար, նուիրի
ի կոչումն եկեղեցական: — 404. Առաջին ճգունք
ի զիւտ հայկական տառից: — 406. Լրումն կողմու-
թեան հայեցի աթութայից: — 414. Վաճառարու-
վախճանի, եւ Խոսրով դառնայ ի դահ զամիսս ութ:
— 415. Շապուհ պարսիկ կարգի թագաւոր: — 417.
Սահակ անցանէ ի բաժին Յունաց. — 418. Ընդունի
հրաման տարածելոյ անդէն զհայկական դպրութիւն:
— 419. Շապուհ դառնայ ի Պարսս: — 422. Արտա-
շէս թագաւորէ: — 428. Նահանջ տարի ըստ մեծ
թուականին Հայոց. Սահակ եւ Արտաշէս ամբաստա-
նեալք ի նախարարաց՝ զրկին յիշխանութենէ: —
Սուրմակ Մանգակեքացի կարգի կաթողիկոս ի Պար-
սից: — 420. Բրիիւոյ Ասորի փոխանակէ զՍուրմակ:
— 422. Պաշտօն կաթողիկոսութեան բաժանի ընդ
մէջ Շմուկի եւ Սահակայ: — Սահակ դառնայ ի զլուխ
հոգեւորական գործոց. — զնէ զաթոռն ի Բագրե-
ւանդ: — 431. Գումարի ժողովն Եփեսոսի: — 433.
Սահակ զրէ թուղթ դաւանական առ Պրոկզ Կոս-
տանդնուպոլսոյ. — 435. մերժէ զառաջարկ վեր-
ստանձնելոյ զարտաքին գործառնութիւնս. — 436.
վախճանի 90 ամաց ի Բլուր Բագրեւանդայ յ7 սեպ-
տեմբերի, քահանայապետեալ զամս 51. եւ թաղի
յԱշտիշատ Տարոնոյ: — 437. Մերոպ - Մաշթոց, որ
տեղակալէր ի կենդանութեան եւ զկնի մահուան Սա-
հակայ, վախճանի յ17 փետրուարի, եւ թաղի յՉա-
կան: — Շմուկէլ մեռանի, եւ Սուրմակ վերստանձնէ
զարտաքին գործս կաթողիկոսութեան:

11. Տ. Ս. ՅՈՒՎՍԷՓ Ա. ՀՈՂՈՅՄԵՑԻ, աշա-
կերտ եւ գործակից ՄԼԱՆՈՒԱՅ. — 437. անցանէ

ի զլուխ հոգեւորական գործոց: — 441. Վասակ
Սիւնի կարգի մարզպան Հայոց: — 444. Կաթողի-
կոսութիւն Յովսեփայ հաստատի արքունի հրամա-
նաւ, — եւ հռչակի ի ժողովին Շահապիւլանու յ7
օգոստոսի: — 449. Սկիզբն կրօնական հալածանաց
ի բանակին եւ յաշխարհին Հայոց. — նահատակու-
թիւն Ատոմեանց: — 450. Ժողով Արտաշատու յա-
ւուրս Աստուածայայտնութեան. — կեղծուրացու-
թիւն Նախարարաց յաւուրս Զատիկին. — Վարդան
երթայ յօգնութիւն Աղուանից յաւուրս աշնան: —
451. Ճակատամարտ Աւորայրի եւ նահատակութիւն
Վարդանանց ի 26 մայիսի: — Ատորմիդդ Արշական
մարզպան: — Զերբակալութիւն Յովսեփայ եւ Ղեւ-
ոնդեայ եւ քահանայից եւ նախարարաց: — Սկիզբն
ժողովոյն Քաղկեդոնի յ8 հոկտեմբերի: — 452. Դա-
տական քննութիւն ի Տիգրան: — 454. Նահատակու-
թիւնք՝ Սամուէլի եւ Աբրահամու ի Վատդետ յ7 յու-
լիսի. — Թաթիկայ ի Խոթատան. — եւ Յովսեփայ
եւ Ղեւոնդեայ եւ ընկերաց ի Ռեւան ի 25 յուլիսի:
— Ոսկերք նահատակաց փոխադրին ձեռամբ Խուժիկի:
— Խորէն քահանայ Որկովեցի վախճանի յաքսորանս:

12. Տ. ՄԵԼԻՏԷ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ, — 452.
բարձրանայ յաթոռ ի կենդանութեան Յովսեփայ: —
455. Աշուշա բղեշխ Վրաց ազատէ զպատանդս Մա-
միկոնեանս: — 456. Աբրահամ Զենակեցի դառնայ
յաքսորանաց: — Միկիտէ վախճանի:

13. Տ. ՄՈՎՍԷՍ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ, — 456.
յաջորդէ: — 457. Աքսորեալ նախարարք ստանան
զազատութիւն զինուորելոյ ի Պարսս: — 459. Պերոզ
թագաւորէ Պարսից՝ օգնութեամբ նախարարաց: —
461. Մովսէս վախճանի:

14. Տ. Ս. ԳԻԻՏ Ա. ԱՐԱՀԵՉԱՅԻ, որ եւ Գաղ եպիսկոպոս Վանանդայ, — 461. ընտրի իբր 60 ամաց. — գրէ առ Վաչէ թագաւոր Աղուանից: — 462. Աքսորեալ նախարարք դառնան ի Հայս եւ օրհնին ի Գիւտայ: — 468. Նաւակատիք վկայաւրանին Արկղոնաց ի Վայոցձոր ի 5 յունիսի: — 470. Վարդենի-Շուշան, դուստր Վարդանայ, վախճանի վկայական մահուամբ ի բանտին Ուփրէթի, ի 15 դեկտեմբերի, իբր 50 ամաց: — 471. Գիւտ ամբաստանեալ գնայ ի Տիգրոն եւ մնայ արգելական, — 472. դառնայ ի Հայս եւ հաստատի յՈթմուս Վանանդայ: — Քրիստափոր Արծրունի կարծեցեալ կաթողիկոս անգոյ է: — 476. Կործանուին ատրուշանին Դրենայ ի ձեռն Վահանայ, եւ կեղծուրացութիւն նորա: — Առաջին հրովարտակ Զենոնի կայսեր: — 478. Գիւտ վախճանի յՈթմուս եւ թաղի անդէն:

15. Տ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ա. ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ, ի Ծախնոտայ Արշամունեաց. — 478. յաջորդէ: — 479. Ղազար Փարպեցի հրաւիրի ի Վահանայ: — 481. Շարժումն Վրաց. եւ շարժումն Հայոց զլիաւորութեամբ Վահանայ. — յաղթութիւն Ակոռոյ: — 482. Յաղթութիւն Ներսէսապատայ ի մայիսի. — պատերազմ ձարմանայի: — Յազդ Սիւնի եւ Տեառն թագ Արշարունի նահատակին: — Հրատարակի Հեւոտիկոնն Զենոնի: — 483. Մանդակունի վերաւորի ի պատերազմին Դրենայ. — յաղթութիւնք Երէզի եւ Շուհայ: — 484. Բանակցութիւնք հաշտութեան ընդ Պարսից: — 485. Վահան սպարապետ ի գարնան, եւ մարզպան յաշնան. — Փոխադրութիւն կաթողիկոսական աթոռոյն ի Դուլն. — Փարպեցին վերակա-

ցու կաթողիկէին Էջմիածնի: — 487. Նեստորականք վտարեալք յԵդեսիոյ: — 489. Գիւտ նշխարաց Գրիգորիսի ի Քարունէճ Ամարասայ: — 490. Մանդակունի վախճանի իբր 80 ամաց, եւ թաղի ի Բեռնոս Վանանդայ:

16. Տ. ԲԱԲԳԷՆ Ա. ՈԹՄՍԵՅԻ, — 490. յաջորդէ: — 491. Փարպեցի հալածեալ յարեղայից մեկնի յԱմիդ. — 506. Հրովարտակ Անաստասայ կայսեր: — Վահան մարզպան վախճանի եւ յաջորդէ եղբայրն Վարդ: — Ժողով Դրենայ: — Պատգամաւորութիւն քրիստոնէից Պարսկաստանի: — Առաջին թուղթ Բարդէնի: — 508. Երկրորդ թուղթ Բարդէնի: — 516. Բարդէն վախճանի:

17. Տ. ՍԱՄՈՒԷԼ Ա. ԱՐԾԿԵՅԻ, եպիսկոպոս Բզնունեաց — 516. յաջորդէ: — 517. Մժէժ Գնունի մարզպան: — 526. Սամուէլ վախճանի:

18. Տ. ՄՈՒՇԷ Ա. ԱՅԼԱԲԵՐԵՅԻ, ի գաւառէն Կոտայից. — 526. յաջորդէ — 528. ձեռնադրէ գերիցակ ճգնաւոր՝ արքեպիսկոպոս Սիւնեաց: — 530. Գիւտ կամ Վասուկ՝ Գողթնացի իշխան եւ Քրիստոսասէր ճգնաւորք՝ նահատակին ի Քարունէզ Երասխայ: — 534. Մուչէ վախճանի:

19. Տ. ՍԱՀԱԿ Բ. ՈՒՂԿԵՅԻ, ի գաւառէն Հարքայ, — 534. ընտրի: — 535. Բարձուժա՝ եպիսկոպոս Մծբնայ: — 539. Սահակ վախճանի:

20. Տ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ Ա. ՏԻՐԱՌԻՋՅԻ, ի գաւառէն Բաղրեւանդայ, — 539. յաջորդէ: — 543. Յակոբ Ծանծաղոս՝ պատրիարք Անտիոքայ: — 544. Քրիստափոր երթայ ի Պարսս, հաստատէ զճաւատս, եւ առնէ ձեռնադրութիւնս վասն Ասորւոց. — 545. վախճանի:

21. Տ. ՂԵՒՈՆԴ Ա. ԵՌԱՍՏԵՅԻ, ի գաւառէն Առերանոյ, — 545. յաջորդէ: — 546. Յուստինիանոս կայսր հրուիրէ ժողով ընդհանուր: — 548. Ղեւոնդ վախճանի:

22. Տ. ՆԵՐՍԷՍ Բ. ԲԱԳՐԵՒԱՆԴԱՅԻ, յԱշտառակաց Բագրեւանդայ, — 548. ընտրի: — 549. Գրիգորիս Ռաժիկ նահատակի յ2 յունուարի: — Ներսէս ձեռնադրէ զՍրղիշոյ՝ եպիսկոպոս Ասորոց ուղղափառաց: — 550. Պետրոս քերթողահայր՝ եպիսկոպոս Սիւնեաց: — 552. Աւարա Անդրէասեան շըրջանին և չիղթութիւն զատկին: — Դենշապուհ մարդպան՝ հետամուտ կրակապաշտութեան, փոխի ջանիւք Ներսեսի: — 553. Աստուածատուր Մախոժ նահատակի ի 25 փետրուարի, և Արզմսէն Ասեր ի 14 յուլիսի: — Ժողով Կոստանդնուպոլսոյ վանքերից Գլխոց ի 4 մայիսի: — 554. Ժողով Դըւնայ ի 29 մարտի: — 557. Ներսէս վախճանի:

23. Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Բ. ԳԱՅԵՂԵԱՆ, ի Սիւն-ձեղուան գեղջէ, — 557. ընտրի. — 564. Յղէ թուղթ հայրապետական ի Սիւնիս և յԱղուանս: — 567. Քաջալերէ զՀայ միանձուես Երուսաղեմի ընդդէմ Բաղկեդոնականաց: — 572. Մանուէլ Մամիկոնեան սպանանի ի Սուրէն մարդպանէ, և Սուրէն ի Վարդանայ: — Յովհաննէս և Վարդան ի զուէի շարժման. — 572. խոյս տան ի Կոստանդնուպոլիս. — կազմի առանձին համայնք Հայոց ի Բիւզանդիա: — 574. Յովհաննէս վախճանի և թողի ի Կոստանդնուպոլիս:

24. Տ. ՄՈՎՍԷՍ Բ. ԵՂԻՎԱՐԴԵՅԻ, յԱրագածոտն գաւառէ, — 574. ընտրի. — նորոգէ զբարիոք

յարաբերութիւնս ընդ պարսիկ արքունեաց: — 584. Նորոգութիւն տոմարին Հայոց, եղեալ զսիւրբն ի 11 յուլիսի 552 ամի, և զնոր թուականն տարւոյս հաշուեալ 33: — 590. Յովհաննէս Բագարանցի հակաշուեալ 33: — 590. Յովհաննէս Բագարանցի հակաթոռ ի բաժնին Յունաց: — 595. Նոր արչաւանք Մօրիկ կայսեր: — 598. Կիւրիոն Սկուարեցի ձեռնադրի կաթողիկոս վրաց: — 599. Սմբատ Բագրատունի՝ մարզպան վրկանայ: — Կիւրիոն ձեռնադրէ զՄովսէս Յուրտուացի. և 602. զԽուսիկ նետորական. — 603. խրատի ի Մովսիսէ: — 604. Մովսէս վախճանի. նոր ընտրութիւն յապաղեալ. և Վրթանէս Քչկանուրդի տեղապահ: — Եօթն Խոտաճարակք նահատակին ի Գլակ, ի 29 հոկտեմբերի. — 605. Թղթակցութիւնք վրթանիսի ընդ Կիւրիոնի և ընդ Սորմենայ: — 606. Մովսէս Յուրտուացի հալածեալ ի Կիւրիոնէ. — տպաւինի ի Յովհաննավանս: — 607. Սմբատ ի Հայս, հետապնդող ընտրութեան:

25. Տ. ԱԲՐԱՀԱՄ Ա. ԱՂԲԱԹԱՆԵՅԻ, ի գաւառէն Ռշտունեաց, — 607. ընտրի յ30 ապրիլի: — Օրհնութիւն միւսոնի յ7 մայիսի: — 608. Թղթակցութիւնք Աբրահամու և Կիւրիոնի ի փետրուարի: — Սմբատ մեկնի ի Պարսս ի մարտի. — Թուղթ չըջադայական Աբրահամու վանս բաժանման վրաց: — 610. Յովհաննէս Բագարանցի՝ գերի ի Պարսս, — 611. մեռանի անդէն: — 612. Գումարուն ի Մարտտան վանս ընտրութեան նետորական կաթողիկոսի: — 614. Գերութիւն Խաչափայտին Երուսաղեմի ի Պարսից, ի 10 ապրիլի: — Աբրահամ վախճանի: — Ժողով Պարսից վան խնդրոց հաւատոյ: — Կոմիտաս Մամիկոնէից և Մատթէոս Ամատունեաց զտանին ի ժողովին:

26. Տ. ԿՈՄԻՏԱՅ Ա. ԱՂՅԵՅԻ, Կախկոպոս Տարոնոյ, — 615. հաստատի կաթողիկոս. — 616. դառնայ ի Դուին. — 618. նորոգէ զգմբէթ էջմիածնի եւ զվկայարան Հոփսիմեայ: — 622. Սկիզբն թուականին Հիմբէթի ի յուլիսի: — 623. Հերակկ արչաւէ ի Պարսկաստան: — 627. Յաղթութիւն Զաբայ յ12 դեկտեմբերի: — Կաւատ Շիրոյ թագաւորէ: — 628. Կոմիտաս վախճանի, եւ թագի ի Ս. Հոփսիմէ:

27. Տ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ Բ. ԱՊՍՆՈՒՆԻ, յազատ տանէ Աբրահամեանց, անապատական, — 628. ընտրի: — Սկզբնաւորութիւն Միակամեայց ձեռամբ Սարգսի եւ հովանաւորութեամբ Հերակկի: — 630. Քրիստոփոր հրաժարի եւ առանձնանայ յՈւղիք Մասեաց:

28. Տ. ԵԶՐ Ա. ՓԱՌԱԺՆԱԿԵՐՏՍՅԻ, ի դաւառէն Նիգայ — 630. ընտրի: — 631. Խաչափայտն յետս դարձուցեալ ի Պաքսից, զետեղի յերուսաղէմ ի 14 սեպտեմբերի: — 632. Հերակկ ստիպէ զՀայս ի միաբանութիւն: — 633. Ժողով Կարնոյ վասն բանի միաբանութեան: — 635. Եզր նորոգէ զվկայարան Գայիանեայ: — 637. Աբրահամ հաստատի յԱրաբաց պատրիարք երուսաղէմի: — 639. Արաբացիք արչաւեն ի Հայս: — 641. Առումն Դրենայ յԱրաբաց ի 6 յուլիսի: — Եզր վախճանի զհին աւուրց:

29. Տ. ՆԵՐՍԷՍ Գ. ԻՇԽԱՆՅԻ, Կախկոպոս Տայոց, մականաւանեալ Շիւնդ. — 641. ընտրի: — 642. Սմբատ Բագրատունի կուրապաղատ: — 644. Հիմնարկութիւն եկեղեցւոյն Զուարթնոց: — 645. Ժողով Դրենայ վասն բարեկարգութեանց. — Ծոնընտիր շարականք: — 648. Ժողով Դրենայ հրամանաւ կայսեր: — 651. Դաշնագիր ընդ Արաբաց: — 652.

Ներսէս հաղորդի ընդ Հոռոմս. — 653. Խոյս տայ ի Կոստանդնուպոլիս, ապա առանձնանայ ի Տայս. — 659. դառնայ ի զուլիս գործոց: — 660. Երեւումն սուրբ Նշանին Վարազայ յ30 դեկտեմբերի: — 661. Ներսէս վախճանի:

30. Տ. ԱՆԱՍՏԱՍ Ա. ԱԿՈՒԵՅԻ, ի Մասեացոան դաւառէ, սենեկապետ Ներոսի, — 661. յաջորդէ. — 662. հիմնարկէ զեկեղեցին եւ զկացուրդն Ակոուլոյ: — 665. Սուրհան Դաւիթ Դրենեցի հաւատայ: — 666. Անատոս Զանայ ուղղել զգատիկն ըստ տուածին Հայոց. — 667. վախճանի:

31. Տ. ԻՍՐԱՅԷԼ Ա. ՈԹՄՍԵՅԻ, Կախկոպոս Վանանդայ, — 667. ընտրի: — 672. Արաբացիք հասան են ի դրոշնս Կոստանդնուպոլսոյ: — 677. Իսրայէլ վախճանի:

32. Տ. ՍՍՀԱԿ Գ. ԶՈՐՈՓՈՐԵՅԻ, յԱրքունաշէն գեղջէ, — 677. ընտրի: — 679. Արաբացիք պարտեալք ի Բիւղանդիս: — 680. Ժողով Կոստանդնուպոլսոյ ընդդէմ Միակամեայց: — 682. Արչաւանք Խաղրաց ի Հայս: — 688. Յարձակումն Յունաց ի Հայս: — 689. Աշոտ Բագրատունի իշխանապետ. — 690. չինէ զեկեղեցին Դարունից: — 692. Տրուլլեան ժողով Յունաց: — 693. Ժողով Կարնոյ վասն միաբանութեան. — Սահակ դիմադրէ կայսեր եւ աքսորի ի Կոստանդնուպոլիս: — 698. Արչաւանք Մրուանայ ի Հայս: — 700. Քառասուն վանականք նահատակին ի Բագրեւանդ: — Արղլա կամ Ապուլլահ առաջին ստիկան: — 701. Դաւիթ Դրենեցի նահատակի ի 4 տարիլի: — 702. Սահակ աքսորի ի Դամասկոս: — 703. Յաղթութիւն Վարդանանիքոյ ի յունուորի:

Սահակ զայ ի Դամասկոսէ խօսել հաշտութիւն ընդ Ոկրայի. — վախճանի ի Խառան. — հանդիպումն Ոկրայի զկնի մահուան. — կնքի խաղաղութիւն:

33. Տ. ԵՂԻԱ Ա. ԱՐՃԻՇԵՅԻ, յԱղլիս վաւառէ, — 703. ընտրի: — 707. Նախարարադուէնք իբր հազար այրին ի Նախիջեւան եւ ի Խրամ: — Ընդհանուր գերեզմար յաշնան. — Վահան Գողթնացի մանուկ ի միասին: — 708. Շուշան Կամսարական հաւատակի ի Խառան: — 712. Սմբատ Բիւրատեան զարձեալ պատրիկ: 713. Ներսէս կաթողիկոս Աղուանից խայտառակեալ վարի ի Դամասկոս, եւ յաջորդէ Սիմէոն: — 717. Եղիա վախճանի:

34. Տ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Գ. ՕԶՆԵՅԻ, մականունակալ Խմաստէր, — 717. ընտրի. — 719. այցելէ ամիրապետին ի Դամասկոս: — Վահան Գողթնացի զառնայ ի Հայո: — 720. Ժողով Դընայ վանկարգաց եկեղեցոյ: — 724. Հրովարտակ Լեւոնի կայսեր ընդդէմ պատկերաց: — 725. Կազմութիւն Հայ Կանոնադրոց: — 726. Ժողով Մանազկերտի եւ միաբանութիւն Ասորոց: — 728. Յովհաննէս վախճանի ի 6 փետրուարի:

35. Տ. ԴԱԻԻԹ Ա. ԱՐԱՄՈՆԵՅԻ, ի գաւառէն Կոտայից, — 728. ընտրի. — 729. Ստեփանոս Սիւնեցի՝ մեարապոլիտ Սիւնեաց: — 731. Աշոտ Բագրատունի՝ պատրիկ: — 732. Աշոտ այցելէ ամիրապետին: 733. Հայրապետանոցն յԱրամոն: — Վահան Գողթնացի ի Յոհաննավան: — 734. ի վանս Խընձկոնից ի զատկին. — 735. զարձեալ ի Յոհաննավան: — Սիւնեցին հաւատակի ի 21 յուլիսի: — 736. Վահան ուղեւորի առ ամիրապետն. — 737. հաւատակի

ի Ռուծափ յ18 մարտի: — 741. Դաւիթ վախճանի:

36. Տ. ՏՐԴԱՏ Ա. ՈԹՄՍԵՅԻ, ի գաւառէն Վանանդայ, — 741. ընտրի: — 745. Գրգուլթիւնք նախարարաց: — 761. Աշոտ պատրիկ վախճանի: — 764. Տրդատ վախճանի:

37. Տ. ՏՐԴԱՏ Բ. ԴԱՍՆԱԻՈՐԵՅԻ, ի Բուռնքաւանէ, — 764. ընտրի. — 767. վախճանի:

38. Տ. ՍԻՈՆ Ա. ԲԱԻՈՆԵՅԻ, եպիսկոպոս Աղձնեաց, — 767. ընտրի: — 768. Ժողով Պարտաւայ: — 774. Խլրտումն Հայոց: — 775. Պատերազմ Արճիշոյ ի 15 ապրիլի: — 775. Սիոն վախճանի:

39. Տ. ԵՍԱՅԻ Ա. ԵՂԻՊԱՏՐՈՒՇԵՅԻ, ի Նիգաւառէ, — 775. ընտրի: — 786. Համադասպ եւ Սահակ Արծրունիք հաւատակին ի յունուարի: — 787. Ժողով Նիկիոյ վանս պատկերաց ի 24 սեպտեմբերի: — 788. Եսայի վախճանի:

40. Տ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ Ա. ԴԸԻՆԵՅԻ, ծերունի. — 788. ընտրի. — փրկանօք ազատէ զինչս հայրապետանոցին. — 790. վախճանի:

41. Տ. ՅՈՎԱԲ Ա. ԴԸԻՆԵՅԻ, ծերունի. — 790. ընտրի. — 791. վախճանի զկնի վեց ամաց:

42. Տ. ՍՈՂՈՄՈՆ Ա. ԳԱՌՆԵՅԻ, ի Մազազ գաւառէ, յուխտէ Մաքենոցաց, ծերունի. — 791. ընտրի. — 792. վախճանի:

43. Տ. ԳԷՈՐԳ Ա. ԲԻԻՐԱԿԱՆԵՅԻ, յԱրազածոսն գաւառէ, մականունակալ Խոյլորբուկ. — 792. ընտրի. — 795. վախճանի:

44. Տ. ՅՈՎՍԷՓ Բ. ՓԱՐՊԵՅԻ, յԱրազածոսն գաւառէ, մականունակալ Կարին. — 795. ընտրի. — 796. համբերէ բանտից եւ զանից վանս սեփական

39927-67

նութեան դատարկերուաց. — 806. վախճանի:

45. Տ. ԴԱԻԻԹ Բ. ԿԱԿԱՂԵՅԻ, ի Մազազ գաւառէ, — 806. ընտրի: — 808. Յովսէփի եւ Սահակ Կարնեցի իշխանք նահատակին յ19 հոկտեմբերի: — 824. Աշոտ Մսակեր վախճանի: — 827. Դաւիթ բանագնաց առ Սեւադա. — 833. վախճանի:

46. Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Դ. ՈՎԱՅԵՅԻ, ի գաւառէն Կոտայից. — 833. ընտրի. — 841. ամբաստանեալ ի Հարախօսից առանձնանայ յԱյրիվանս. — արգարացեալ ժողովով դառնայ յաթոռն: — 851. Խոյթեցիք արչաւեն ի Մուշ եւ սպանանեն զոստիկանն: — 852. Սկիզբն հարստահարութեանց Բուդայի: — 853. Նոր Ատոմեանք նահատակին յ17 նոյեմբերի: — 855. Յովհաննէս վախճանի եւ թաղի ի վանս Մաքենոցաց:

47. Տ. ԶԱՔԱՐԻԱ Ա. ԶԱԳԵՅԻ, ի գաւառէն Կոտայից, — 855. ընտրի, եւ ի միում աւուր բարձրանայ ի սարկաւազութենէ ի Կաթողիկոսութիւն: — Ստեփանոս Սեւորդի նահատակի: — 857. Գրիգոր Արծրունի խոստովանող: — 858. Դարձ կեղծուրաց նախարարաց: — Աշոտ Բագրատունի իշխանաց իշխան: — 864. Թղթակցութիւն Զաքարեայ ընդ Փոտայ: — 866. Ժողով Շիրակաւանի: — 873. Նուաճումն Պաղիկեանց: — 876. Վասիլ կայսր ինդրէ թագ յԱշոտայ: — Զաքարեա վախճանի ի վերջին աւաւբս տարւոյն:

48. Տ. ԴԷՈՐԳ Բ. ԳԱՌԵՅԻ, ի գաւառէն Կոտայից. — 877. ընտրի յ13 յունուարի: — 885. Աշոտ Բագրատունի թագաւոր: — 886. Վասիլ առաքէ թագ առ Աշոտ: — 890. Աշոտ վախճանի 71 ամաց,

եւ յաջորդէ Սմբատ: — 891. Զրպարտութիւնք ընդդէմ Դէորգայ: — 893. Մեծ երկրաշարժ Դընայ: — 894. Դէորդ բանտարկեալ եւ զանձիւք ազատեալ: — 896. Պատերազմ Կարուց: — 897. Դէորդ վախճանի յամարայնի:

49. Տ. Ս. ՄԱՇՏՈՅ Ա. ԵՂԻՎԱՐԴԵՅԻ, առաջնորդ Սեւանայ. — 897. ընտրի յ18 յունիսի. — 898. վախճանի զկնի եօթն ամսոց, եւ թաղի ի Գառնի:

50. Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ե. ԴՐԱՍԽԱՆԱԿԵՐՏԱՅԻ, մականուանեալ Պատմաբան, — 898. ընտրի ի փետրուարի: — 899. Առաջին արշաւանք Յուսուփայ: — 904. Աշոտ Արծրունի վախճանի յ13 նոյեմբերի: — 908. Դաւաճանութիւն նախարարաց ընդդէմ Սըմբատայ: — Գաղիկ թագաւոր Արծրունեաց: — 909. Յովհաննէս բանտարկի: — 910. առանձնանայ ի Գուդարս: — 911. Պատերազմ Զինավաճառի: — 912. Սմբատ ապաստանեալ ի Կապոյտ բերդ. — 914. լինի անձնատուր. — 915. Հարչարեալ զամ մի նահատակի ի 16 ղեկտեմբերի: — 919. Յովհաննէս ի Տարոն. — 920. ի Սեպուհ. — Աշոտ Երկաթ ի Կոստանդնուպոլիս. — 921. թագաւորէ: — 926. Բիւրականի վըկայք նահատակին ի 14 ղեկտեմբերի: — 927. Յովհաննէս ապաստանի ի Վասպուրական: — Եթոռն փոխադրի ի Զորովանս եւ անտի յԱղթամար: — 929. Յովհաննէս վախճանի:

51. Տ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ Բ. ՌՇՏՈՒՆԻ. — 929. ընտրի. — 930. վախճանի:

52. Տ. ԹԷՈՐՈՐՈՍ Ա. ՌՇՏՈՒՆԻ. — 930. ընտրի. — 931. Գաղիկ գրէ վասն հաւատոյ. — 937. վախճանի: — 941. Թէոդորոս վախճանի եւ թաղի յԱղթամար:

53. Տ. ԵՂԻՇԷ Ա. ՌՇՏՈՒՆԻ, — 941. ընտրի:
— 944. Վարդապետք Հայոց հալածին ի Հոռոմոց:
— 946. Եղիշէ վախճանի:

54. Տ. ԱՆԱՆԻԱ Ա. ՄՈԿԱՅԻ, առաջնորդ Վա-
րազայ, — 946. ընտրի. — 947. փոխադրի յԱրգի-
նա. — 948. երթայ ի Սիւնիս. — 949. անցանէ յԱ-
ղուանս. — 950. դարձեալ ի Սիւնիս: — 954. Աբաս
մեռանի եւ յաջորդէ Աչոտ Ողորմած: — 957. Շի-
նութիւն Սանահնի եւ այլոց վանորէից: — 959.
Անանիա ի Սիւնիս երրորդ անգամ: — 961. Աչոտ
հռչակի արքայից արքայ: — 962. Անանիա ձեռնա-
դրէ զՎահան. — 963. անցանէ յԱղուանս. — դայ
ի Վասպուրական: — 964. Խնդիր Խոսրովու Անձե-
ւացւոյ: — 967. Շինութիւն Հաղբատայ: — 968.
Անանիա վախճանի եւ թաղի յԱրգինա:

55. Տ. ՎԱՀԱՆ Ա. ՍԻՒՆԻ, որդի Զուանշիբի
իշխանին Բազայ, եւ մետրապոլիտ Սիւնեաց, — 968.
ընտրի. — 969. հռչակի զահլենկէց ի ժողովին Ան-
ւոյ. — խոյս տայ ի Վասպուրական:

56. Տ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ Գ. ՍԵԻԱՆՅԻ, վանահայր
Սեւանայ, — 969. ընտրի ի ժողովին Անւոյ: — 971.
Երկրորդ ժողով Անւոյ: — Ստեփանոս երթայ ի Վաս-
պուրական. — բանտարկի ի բերդն Կստորոց. — 972.
վախճանի ի բանտի: — Մեռանի եւ Վահան:

57. Տ. ԽԱԶԻԿ Ա. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ — 973. ընտ-
րի. — 977. Աչոտ Ողորմած վախճանի, եւ յաջորդէ
Սմբատ: — 980. Շինութիւնք Անւոյ: — 981. Բրու-
նութիւնք Յոյն մետրապոլիտայ: — 982. Հայ թեմա-
կալք արտաքոյ Հայաստանի: — 992. Խաչիկ վախ-
ճանի եւ թաղի յԱրգինա:

58. Տ. ՍԱՐԳԻՍ Ա. ՍԵԻԱՆՅԻ — 992. ընտրի
ի 22 մարտի: — Աթոռն փոխադրի յԱնի: — 1000.
Շինութիւն Ս. Գրիգորին Անւոյ: — 1002. Գրիգոր
Նարեկացի աւարտէ զաղօթագիրս: — 1003. վախճանի
յ7 հոկտեմբերի: — 1007. Խնդիր ծառայակի: —
1011. Շփոթութիւնք Թոնդրակեցւոց: — 1019. Սար-
գիս հրաժարի եւ նշանակէ զյաջորդն: — 1022. վախ-
ճանի եւ թաղի ի վանս Հոռոմոսի:

59. Տ. ՊԵՏՐՈՍ Ա. ԳԵՏԱԴԱՐԶ — 1619.
յաջորդէ: — 1020. Գագիկ Բաղրատունի վախճանի:
— 1021. Սենեքերիմ Արծրունի փոխադրի ի Սեբաս-
տիա: — 1022. Դաշինք Տրապիզոնի: — 1023.
Զրօհնէք Տրապիզոնի ի 6 յունուարի. — Պետրոս ի
Սեբաստիա: — 1026. դառնայ յԱնի. — 1033. ի
Վասպուրական. — 1037. դարձեալ յԱնի. — արգե-
լական ի Բջնի: — Դեոսկուրոս կաթողիկոս: — 1039.
Պետրոս դառնայ յաթոռ ի 6 յունուարի: — 1043.
Գագիկ թագաւորէ, — 1044. երթայ ի Կոստանդնու-
պոլիս: — Պետրոս յանձնէ Յունաց զբանայիս Անւոյ:
— Գագիկ բռնադատեալ զիջանի: — 1045. Յոյնք տի-
րանան Անւոյ: — Գրիգոր Մագիստրոս կուսակալ
Տարոնոյ: — 1046. Պետրոս յԱրծն. — 1047. ի
Խաղառայաբլ ի 6 յունուարի. — անտի ի Կոստան-
դնուպոլիս: — Խաչիկ Աճեցի աթոռակից կաթողի-
կոս: — 1051. Պետրոս ի Սեբաստիա: — 1052.
Թոնդրակեցիք հալածեալք ի Մագիստրոսէ: — 1058.
Պետրոս վախճանի եւ թաղի ի Սեբաստիա:

60. Տ. ԽԱԶԻԿ Բ. ԱՆՆՅԻ, քեռորդի եւ աթո-
ռակից Պետրոսի, — 1058. յաջորդէ. — 1059. աք-
սորական ի Կոստանդնուպոլիս: — Գրիգոր Մագիս-

արոս վախճանի 68 ամաց: — 1062. Խաչիկ ի Թաւ-
րուր: — 1065. Առումն Անույ յԱրփապանէ ի 15
օգոստոսի: — Խաչիկ վախճանի ի Թաւրուր: —
Ընտրութիւն խափանեալ:

61. Տ. ԳՐԻԳՈՐ Բ. ՎԿԱՅԱՍԷՐ, Վահրամ որ-
դի Գրիգորի Մաղիստրոսի, — 1066. Ընտրի զԿնի
գատկին: — 1067. Գեորգ Գ. Լոռեցի, աթոռակից:
— Գրիգոր ի չրջագայութիւնս: — 1072. դառնայ
ի Ծամնդաւ. — Գէորգ պաշտօնանկ: — 1076. Սա-
գիս Հոնեցի աթոռակից: — 1077. Թեադորոս Ալա-
խօսիկ յաջորդ Հոնեցւոյն: — 1079 Գաղիկ Աշոտ-
եան սպանեալ: — 1080. Ռուբէն իշխան ի Բարձր-
բերդ: — 1081. Բարսեղ Ա. Անեցի աթոռակից: —
1084. Սարկաւազադիր տոմար: — 1085. Պօղոս
Վարագցի հակաթոռ: — 1090. Թէոդորոս եւ Պօղոս
ընկեցեալք. — Բարսեղ միանձնան աթոռակից: —
1093. Պօղոս վախճանի: — Բարսեղ յԱնի: — 1095.
Թէոդորոս եւս վախճանի: — 1096. Առաջին խաչակրու-
թիւն: — 1099. Երուսաղէմ գրաւեալ ի Խաչակրաց
ի 15 յուլիսի. — Վկայասէր յերուսաղէմ: — 1102.
Թուղթ Վկայասիրի վասն ծառագատկին: — 1103.
Բարսեղ ելանէ ի չրջագայութիւն. — 1105. դառ-
նայ յԱնի. — գայ ի Քէսոն. — Վկայասէր վախճանի
յ3 յունիսի եւ Թաղի ի Կարմիրվանս Քեանոյ:

62. Տ. ԲԱՐՍԵՂ Ա. ԱՆԵՑԻ, քեռորդի եւ ա-
թոռակից Վկայասիրի. — 1105. յաջորդէ: — Սաե-
փանոս Մանուկ առաջնորդ Շուղրայ: — 1112. Գող
Վասիկ վախճանի յ12 հոկտեմբերի: — 1113. Բարսեղ
վախճանի արկածիւ ի 26 մայիսի եւ Թաղի տուերի
Վկայասիրին:

63. Տ. ԳՐԻԳՈՐ Գ. ՊԱՀԼԱՒՈՒՆԻ, քեռթոռն
Վկայասիրին — 1113. Ընտրի 20 ամաց. — Դա-
ւիթ Թառնիկեան հակաթոռ յԱղթամար. — 1114.
Ժողով Սեւակերին եւ Դաւիթ մերժեալ: — 1116.
Հայրապետանոցն ի Ծովք: — 1120. Սրբութիւնք
եղեալք յաւանդ ի Հռոմկայ: — 1125. Ներսէս
Շնորհալի եպիսկոպոս: — 1141. Լեւոն Ռուբինեան
զերի ի Կոստանդնուպոլիս: — Գրիգոր եւ Ներսէս ի
ժողովին Անտիոքայ: — 1142. Գրիգոր յերուսաղէմ:
— 1143. Ընծայք Իննովկենտիոսի առ Գրիգոր: —
Լեւոն վախճանի ի Կոստանդնուպոլիս: — 1145.
Պատգամաւորք Գրիգորի ի Վիտերբիա Իտալիոյ. —
Թորոս վերականգնէ զիշխանութիւն: — 1149. Հայ-
րապետանոցն ի Հռոմկայ: — 1156. Գոհարնեանք
նահատակին ի 28 յունուարի, եւ Թէոդորոս արեւայ
ի 22 յունիսի: — 1164. Շնորհալի երթայ հաշտարար:
— 1165. Առաջին զիր հաւատոյ: — 1166. Գրիգոր
հրաժարի յապրիլի, վախճանի յ8 օգոստոսի, եւ
Թաղի ի Հռոմկայ:

64. Տ. Ս. ՆԵՐՍԷՍ Դ. ԿԼԱՅԵՑԻ, մակա-
նունեալ Շնորհալի, եղբայր Գրիգորի, — 1166.
բարձրանայ յաթոռ յ17 ապրիլի. — հրատարակէ
զԼնդհանրականն յօգոստոսի: — 1167. Պատասխանի
զրեալ ի Մանուէլէ ի սեպտեմբերի: — 1168. Պա-
տասխանի Ներսեսի եւ երկրորդ զիր հաւատոյ: — 1170.
Թէորիանոս պատգամաւոր առ Հայս: — 1172. Ինն
գլուխք առաջարկեալք ի Յունաց: — 1173. Ներսէս
վախճանի ի 16 օգոստոսի եւ Թաղի ի Հռոմկայ:

65. Տ. ԳՐԻԳՈՐ Դ. ՏՂԱՅ, եղբորորդի Շնոր
հաւոյն. — 1173. Ընտրի. — 1174. պատասխան
ինն գլխոց: — 1175. Ռուբէն Ստեփանեան իշխա-

նապետ: — Ներսէս Լամբրոնացի՝ արքեպիսկոպոս Տարսնի: — 1177. Նոր առաջարկ Յունաց առ Հայս: — 1178. Դիտողութիւնք Արեւելեայց: — 1179. Ժողով Հռոմիլայի յապրիլի. — Ժողովական թուղթն սչ հասանէ ի Կոստանդնուպոլիս: — 1180. Մանուէլ կայսր մեռանի ի 27 սեպտեմբերի: — 1181. Մեղադրական զիր Տղայի առ Տուտէորդին: — 1184. Պատգամաւորք Հայոց ի Վերոնա Իտալիոյ: — Նամակ Ղուկիոսի յ3 դեկտեմբերի: — 1187. Լեւոն յաջորդէ եղբօրն Ռուբենի: — 1193. Գրիգոր վախճանի եւ թաղի ի Դրազարկ:

66. Տ. ԳՐԻԳՈՐ Ե. ՔԱՐԱՎԷԺ, Վահրամ քեռորդի Տղայի, — 1193. ընտրի 25 ամաց: — 1194. ամբաստանի եւ լինի բերդարգել, — վախճանի քաղաքէ:

67. Տ. ԳՐԻԳՈՐ Զ. ԱՊԻՐԱՏ, քեռորդի Տղայի, — 1194. ընտրի 72 ամաց: — Արեւելեայք ընդդիմանա: — 1195. Թուղթ գանգատանաց Լամբրոնացւոյն առ Լեւոն: — Բարսեղ Բ. Անեցի հռչակեալ կաթողիկոս: — 1196. Պատգամաւորք Լեւոնի ի Մեղիդան Իտալիոյ. — Թագ ի Յունաց առ Լեւոն: — 1197. Լամբրոնացին պատգամաւոր ի Կոստանդնուպոլիս: — Նոր ծառայարկ: — 1198. Բանակցութիւնք ընդ Լատինաց: — Լամբրոնացին վախճանի ի 14 յուլիսի 45 ամաց: — 1199. Թագադրութիւն Լեւոնի ի Լատինաց ի 6 յունուարի: — 1201. Հաւանական թուական յորինաւածոյ Դաշանց թղթոյն: — 1202. Հեթում իշխան Լամբրոնի, լինի Հեղի առաջնորդ Դրազարկի: — Գրիգոր վախճանի ի 14 մարտի, եւ թաղի յԱրքուկաղին:

68. Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Զ. ՍՍԵՅԻ, մականուանեալ Մեծաբարոյ, ի տանէ Լամբրոնացւոց, — 1203. ընտրի: — 1204. Անանիա Սեբասացի հակաթոռ: — Լատին կայսրութիւն ի Կոստանդնուպոլիս: — 1205. Լեւոն եւ Յովհաննէս դժախ: — 1207. Դաւիթ Արեւակաղնեցի աթոռակից: — 1208. Ժողով Սոյ. — ծիսակատարութեանց հանդերձանք. — զիմադրութիւն Արեւելեայց. — բանտարկութիւն Տուտէորդւոյ: — 1210. Ամուսնութիւն Լեւոնի ընդ Սիպրեայ: — 1211. Բարսեղ եւ Անանիա եւ Դաւիթ վախճանեալք. Յովհաննէս միահեծան: — 1213. Մխիթար Գօշ եւ Գրիգոր Տուտէորդի վախճանին: — 1215. Ծնունդ Զապելի: — 1218. Յովհաննէս ի Դրազարկ: — 1219. Լեւոն վախճանի յ2 մայիսի: — 1220. Յովհաննէս վախճանի:

69. Տ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Ա. ԲԱՐՁՐԲԵՐԴՅԻ — 1220. ընտրի. — 1222. Փիլիպպոս Անտիօքացի թագաւորէ ամուսնացեալ ընդ Զապելի: — 1224. Փիլիպպոս գահընկէց: — 1226. Հեթում Կոռիկոսեան թագաւորէ ամուսնացեալ ընդ Զապելի յ7 յունիսի: — 1236. Յովհաննէս Վանական գերի: — 1239. Կոստանդին ուխտադնաց յերուսաղէմ: — 1241. Վարդան Արեւելցի յերուսաղէմէ ի Հռոմկայ: — 1243. Բարեկարգական կանոնք Սոյ: — 1247. Կոստանդին առաքէ ընծայս յեկեղեցիս Արեւելից. — 1248. Նըպաստէ չինութեան վանացն Արտաղու: — 1249. Դաւիթ Ծարեցի մոլորեցուցիչ: — 1251. Սանփանոս Տէրյուսկանորդի վախճանի յ3 յունուարի: — 1254. Հեթում երթայ առ Թաթարս ի մարտի. — 1256. դառնայ ի Կիլիկիա ի 5 յունիսի. — 1258. երթայ

ի Տրիպոլիս Սիւրիոյ, — 1259. անցանէ ի Միջագետս : — 1261. Յունական կայսրութիւն վերանորոգեալ ի Կոստանդնուպոլիս : — 1263. Նուիրակութիւն եւ կեալ ի Հռոմայ առ Հայս : — 1264. Վարդան առ Թաթարս : — 1266. Պատերազմ Մաուկայ եւ Լեւոն դերի : — 1267. Կոստանդին վախճանի յ9 ապրիլի. կտրեալ զաթոռն զամս 47 :

70. Տ. ՅԱԿՈԲ Ա. ԿԼԱՅԵՅԻ, մականուանեալ Դիսնական, — 1268. ընտրի յ12 փետրուարի. — Լեւոն ազատի ի 24 յունիսի. — 1270. Հեթում կրօնաւորի ի մայիսի, եւ վախճանի ի հոկտեմբերի : — 1271. Լեւոն Գ. օծանի ի 6 յունուարի : — 1273. Գիււա Նշխարաց Ներսէսի Մեծի : — 1282. Հայեգիւտական հաշտութիւն : — 1286. Յակսբ վախճանի յ12 փետրուարի :

71. Տ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Բ. ԿԱՏՈՒԿԵՅԻ, մականուանեալ Պրօնագործ, — 1286. ընտրի յ13 ապրիլի : — Ստեփանոս Օրբելեան ձեռնադրի եպիսկոպոս ի 14 ապրիլի : — Հեթում արքայորդի որդեգրի ի կարգ Լատին Փրանկիսկեանց : — 1289. Լեւոն Գ. վախճանի ի 6 փետրուարի, եւ յաջորդէ Հեթում կրօնաւոր : — Կոստանդին լինի գահընկէց զրգուութեամբ Հեթմոյ, եւ չլքեալայկապ ի Լամբրոն :

72. Տ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ Դ. ՀՌՈՄԿԼԱՅԵՅԻ, անապատաւոր, — 1290. ընտրի. — 1292. ծառադատիկ. — Առումն Հռոմկայի ի 28 յուլիսի, եւ գերութիւն Աջոյն եւ կաթողիկոսին : — 1293. Ստեփանոս վախճանի ի բանտին Գահիրէի, եւ թաղի յեկեղեցին Հաբաչի Ասորեաց :

73. Տ. ԳՐԻԴՈՐ Է. ԱՆԱԻԱՐՁԵՅԻ, մակա-

նուանեալ Տուրքերիցանց, որ տեղակալն էր, — 1293. ընտրի : — Կատուկեցին հանեալ ի բանտէ լինի առաջնորդ Սկեւուայ : — 1294. Հեթում մտանէ ի վանս Փրանկիսկեանց : — 1295. Գերեգարձ Աջոյն : — Հեթում առ խանն Թաթարաց : — 1296. Լատինամոլ ճգունք Անաւարդեցւոյն. — Կոստանդին Կեսարացի պատգամաւոր յԱրեւելս. պատասխանի Սիւնեաց : — Հեթում եւ Թորոս ի Կոստանդնուպոլիս : — 1298. Սմբատ յափշտակէ զթագաւորութիւն ի 23 յուլիսի : — 1299. Կոստանդին փոխանակ Սմբատայ : — Սկզբնաւորութիւն Օսմանեան պետութեան : — 1300. Հեթում յերուսողէմ : — 1301. Լեւոն Գ. մանուկ թագաւոր : — 1304. Ստեփանոս Օրբելեան վախճանի. — Անաւարդեցին զրէ առ Հեթում. — 1305. զրէ եւ առ Լեւոն. — 1307. վախճանի ի յունուարի. — Ժողով եւ կանոնք Սսոյ յ19 մարտի :

74. Տ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Գ. ԿԵՍԱՐԱՅԻ — 1307. ընտրի ի 23 մարտի. — Հեթում Բ. եւ Լեւոն Գ. սպանեալք յ17 Նոյեմբերի : — 1308. Գումարումն Ատանայի ընդդէմ կանոնաց Սսոյ : — 1309. Գումարումն Սսոյ ի նոյն միտս : — Երուսաղէմ ինքնուրոյն պատրիարքական աթոռ : — 1317. Ամանորն նուասարգի ի կաղանդս յունուարի : — Ժողով Ատանայի ի 10 յուլիսի : — 1322. Կոստանդին վախճանի ի վերջ տարւոյն :

75. Տ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Դ. ԼԱՄԲՐՈՆԱՅԻ — 1323. ընտրի ի 6 յունուարի : — 1324. Արշաւանք եգիպտացւոց : — Կոստանդին վախճանի ի վերջկոյս տարւոյն :

76. Տ. ՅԱԿՈԲ Բ. ԱՆԱԻԱՐՁԵՅԻ — 1327.

ընտրի ի սկիզբն տարւոյն. — 1328. Յովհաննէս Բանեցի երթայ ի Մարաղա: — 1330. Սկզբնաւորու թիւն Ունիթօր միաբանից: — 1332. Յակոբ զգուշացուցանէ: — 1337. Հայեգիպտական հաշտութիւն: — 1339. Նորոգութիւն պարսպաց վանացն Երուսաղեմի: — 1341. Ազատութիւնք չնորհնուր ուխտաւորաց Երուսաղեմի: — Յակոբ հրաժարի յաթոռոյն: — 1355. Դառնայ յաթոռն զկնի Մխիթարայ. — 1359. վախճանի:

77. Տ. ՄԽԻԹԱՐ Ա. ԳՌՆԵՐՑԻ — 1341. ընտրի զկնի հրաժարելոյն Յակոբայ: — Յուլի 117 զլիսոց՝ առաջարկեալ ի Հռոմայ: — Լեւոն Ե. վախճանի ի 26 օգոստոսի. յաջորդեն Լուսինեանք: — 1343. Ժողով Ստոյ վան 117 զլիսոց: — 1346. Պատգամաւորք Հռոմայ ի Կիլիկիա: — 1354. Յակոբ հրաժարեալ կաթողիկոս՝ պատգամաւոր յԱլեքիոն: — 1355. Մխիթար վախճանի, եւ Յակոբ դառնայ յաթոռ: — 1356. Վերակազմութիւն Ունիթօրաց:

78. Տ. ՄԵՍՐՈՊ Ա. ԱՐՏԱԶԵՑԻ, — 1359. ընտրի զկնի մահուան Յակոբայ: — 1361. Ժողով Ստոյ ընդդէմ լատինամուտ կանոնաց: — Խղուն յԱրեւմտեայց: — 1364. Խաչատուր առաջին Հայ եպիսկոպոս Իլվովայ: — 1372. Մեսրոպ վախճանի:

79. Տ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Ե. ՍՍԵՅԻ — 1372. յաջորդէ. — 1374. Լեւոն Զ. Զիւանեան ինդրի թագաւոր: — 1374. հասանէ ի Կոնստանդնուպոլիս յ2 ապրիլի: — Կոստանդին վախճանի:

80. Տ. ՊՈՂՈՍ Ա. ՍՍԵՅԻ — 1374. յաջորդէ. — Լեւոն Զ. հասանէ ի Սիւս ի 26 յուլիսի: — Օծանի լատին միւռնոսով ի 14 սեպտեմբերի. — 1375. Դաւա-

ճանի ի Լատինաց ի 24 մարտի: — Սիւս անձնատուր ի 16 ապրիլի: — Լեւոն եւ Պօղոս եւ թագունիք՝ զերեւելք յԵգիպտոս: — Մարիամ թագունի յԵրուսաղեմ. — Պօղոս ի Սիւս: — 1380. Յովհաննէս Որոտնեցի եւ Սարգիս Ապրակունեցի եւ Մաղաքիա Դրիմեցի՝ ծաղկին: — Մարգարիտ թագունի մեռանի յԵգիպտոս: — 1382. Լեւոն Զ. երթայ յԵւրոպա: — Պօղոս վախճանի:

81. Տ. ԹԷՈԴՈՐՈՍ Բ. ԿԻԼԻԿԵՅԻ — 1382. յաջորդէ. — 1384. Մաղաքիա Դրիմեցի զեղակուր: — 1386. Արշաւանք Լէնկթիմուրայ: — 1387. Կոստանդին ի Հայս. Մշեցի Բաջուէին: — 1388. Սովատարիկ: — Որոտնեցին վախճանի յ13 յունուարի. յաջորդէ Գրիգոր Տաթևացի: — 1389. Ապրակունեցին հաստատի ի վանս Սուխարու: — 1392. Թէոդորոս սպանեալ:

82. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ԿԵՂԵՅԻ, մականունն Բոբիկ, — 1382. յաջորդէ: — 1393. Նոր հրովարտակ տուեալ Հայոց վանս տիրապետութեան Դողգոթայի: — Զաքարիա Աղթամարցի նահատակի ի 25 յունիսի: — Լեւոն Զ. մեռանի ի 29 նոյեմբերի: — 1401. Սարգիս Ապրակունեցի վախճանի: — Հրովարտակ տիրապետութեան ձառնելի: — 1402. Սարգիս պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի: — 1404. Կարապետ զահրնկէց եւ սպանեալ:

83. Տ. ՅԱԿՈԲ Գ. ՍՍԵՅԻ — 1404. գրաւէ զաթոռն: — 1406. Վարդան Հոգեցեցի վախճանի: — Վասպուրականցի վարդապետք ի Տաթև: — 1408. Տաթևացին ի Մեծօփ: — Անկուն մաւթի կաթողիկոսին Աղթամարայ. — Լուծումն կապանաց.

— զիմուհն առ Յակոբ: — 1410. Դաւիթ զօրանայ.
— Տաթեւացին խոյս տայ ի Մեծօփայ. — վախճանի
ի Տաթեւ ի 25 դեկտեմբերի: — 1411. Յովհաննէս
Մեծօփեցի վախճանի յ3 մայիսի: — Յակոբ կաթո-
ղիկոս յպանեալ:

Տ4. Տ. ԳՐԻԳՈՐ Ը. ԽԱՆՁՈՂԱՏ — 1411.
գրաւէ զաթոռն: — 1417. Պօղոս Գառնեցի պատրի-
արք Երուսաղեմի՝ պատգամաւոր ի Սիս: — 1418.
Գրիգոր գահընկէց եւ ընկճեալ:

Տ5. Տ. ՊՕՂՈՍ Բ. ԳԱՌՆԵՅԻ — 1418. յա-
ջորդէ. — 1423. Շինէ զհայրապետանոց Ստոյ: —
1424. Դրուհք Ս. Յարութեան փակին զամս եր-
կուս: — 1425. Կոստանդին թագաւոր եւ Հայք Ստոյ
գաղթեն ի Կիպրոս: — 1426. Գրիգոր Խլաթեցի նա-
հատակի յ19 մայիսի: — Պօղոս այցելէ Երուսաղէմ:
— 1427. Բաղմուծիւնք Հայոց խառնին ի Քուրդս:
— 1430. Պօղոս դեղակուր ի միաբանից:

Տ6. Տ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Զ. ՎԱՀԿԱՅԻ — 1430.
գրաւէ զաթոռն: — 1433. Մկրտիչ Նաղաշ չինէ
զվանս Արղնոյ: — 1439. Ժողով Փերբարիոյ փո-
խադրի ի Փլորենտիա ի 26 փետրուարի. — Հայ պատ-
գամաւորք հասանն ի Կաֆայէ ի Փլորենտիա ի 25
օգոստոսի. — Եւզինէոս հրատարակէ զհրահանգն առ
Հայս, ի 22 նոյեմբերի. — Կոստանդին վախճանեալ
էր ի 20 ապրիլի: — Ապարդիւն ձգտմունք Յովսե-
փայ ի գրաւումն աթոռոյն:

Տ7. Տ. ԳՐԻԳՈՐ Թ. ՄՈՒՍԱԲԷԳԵԱՆՅ —
1439. գրաւէ զաթոռն: — Արեւելեայք խորհին տե-
ղափոխել զաթոռն: — 1440. Գողգոթայն գը-
րաւեալ ի Վրաց, եւ Երկրորդ Գողգոթայն տուեալ
ի սեփականութիւն Հայոց: — Կիլիկեցի եպիսկոպո-

սունք յարին յԱրեւելեայս: — 1441. Աջն Լուսաւոր-
չին անյայտանայ ի Ստոյ. — Յովհաննէս Հերմոնեցի
հրաւիրէ Ժողով ի Վաղարշապատ. — Աջն յայտնի
յէջմիածին. — Ժողով էջմիածնի ի վերջկոյս մայիսի,
վճին փոխադրութիւն աթոռոյն եւ նոր ընտրութիւն:

Տ8. Տ. ԿԻՐԱԿՈՍ Ա. ՎԻՐԱՊԵՅԻ, միայնա-
կեաց վարդապետ, — 1441. ընտրի ընդհանուր
Ժողովով ի 28 մայիսի. — օրհնութիւն միւսոնի ի
4 յունիսի: — 1442. գրգռութիւնք ընդ մէջ Սիւ-
նեցի եւ Վասպուրականցի վարդապետաց: — 1443.
Կիրակոս գահընկէց, եւ յաճնառու:

Տ9. Տ. ԳՐԻԳՈՐ Ժ. ԶԱԼԱԼԲԷԳԵԱՆՅ, ար-
քեպիսկոպոս Արաաղու, — 1443. ընտրի ի մայիսի.
— Կիրակոս առանձնանայ՝ պատուեալ իբր աթոռա-
կից: — 1446. Կարապետ Եւզսկիացի հակառակա-
թոռ ի Սիս: — 1447. Հեթում Խաղենց կամ Սպի-
տակ Երէց՝ աջապահ Ս. Լուսաւորչի ի Սիս: — 1448.
Կիրակոս վիրապեցի եւ Թովմաս Մեծօփեցի վախ-
ճանին. — Զաքարիա Աղթամարցի հռչակէ զինքն կա-
թողիկոս էջմիածնի: — Արիսակես Աթոռակալ լինի
աթոռակից Գրիգորի: — 1453. Առուհն Կոստան-
դնուպոլսոյ յՕամանեանց: — 1455. Գիւտ տպա-
գրութեան ձեռամբ Յովհաննու Գուտեմբերգի:
— 1460. Աջն տարեալ յէջմիածնէ ձեռամբ Սարգիս ե-
պիսկոպոսի: — Զաքարիա Աղթամարցի յէջմիածնէ
ընդ Աջոյն ի վերջ կոյս տարւոյն: — 1461. Յովա-
կիմ առաջին Հայ պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ:
— Զաքարիա խոյս տայ յէջմիածնէ. — հասանէ յԱղ-
թամար ընդ Աջոյն ի 11 դեկտեմբերի: — 1462.
Թամար ընդ Աջոյն ի 11 դեկտեմբերի: — 1462.
Սարգիս տանողն Աջոյն լինի աթոռակից Գրիգորի:

1465. Գրիգոր եւ Զաքարիա վախճանին:

ՊԹ. Տ. ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ Բ. ԱԹՈՌԱԿԱԼ, աթոռակից. — 1465. յաջորդէ. եւ Սարգիս Բ. Աշասարմնայ աթոռակից: — 1467. Սեփանոս Աղբամարցի գրաւէ զԵջմիածին. — 1468. վտարի եւ դառնայ յԱղթամար: — 1469. Արիստակէս վախճանի:

ՊԹ. Տ. ՍԱՐԳԻՍ Բ. ԱՋԱՏԱՐ, աթոռակից, — 1469. յաջորդէ: — 1470. Յովնանէս Է. Աջակիր լինի աթոռակից. — Վրթանէս եպիսկոպոս Օծոպեցի, ծպտեալ մտանէ յԱղթամար: — 1473. Մկրտիչ Նազաշ վախճանի. — 1474. Սարգիս մեռանի:

ՊԹ. Տ. ՅԵՎԶԱՆՆԷՍ Է. ԱՋԱԿԻՐ, աթոռակից. — 1474. յաջորդէ: — Սարգիս Գ. Միւս-Այլ լինի աթոռակից: — 1475. Գաղուժ Կաֆացի Հայոց ի Կոստանդնուպոլիս: — 1477. Վրթանէս Օծոպեցի դարձուցանէ զԱջն յԵջմիածին: — Կարապետ կաթողիկոս Սոյ վախճանի: — 1479. Գաղուժ Գարամանցի Հայոց ի Կոստանդնուպոլիս: — 1484. Յովնանէս հրաժարեալ մեկնի ի Լեհաստան. — 1485. զտանի ի Կամենից եւ չրջի յԱրեւմուտս. — 1506. Նահատակի ի Կոստանդնուպոլիս յ17 հոկտեմբերի:

ՊԹ. Տ. ՍԱՐԳԻՍ Գ. ՄԻԻՍՍՅԼ, աթոռակից, — 1484. յաջորդէ հրաժարեալ Յովնանու. — 1486. Արիստակէս Գ. աթոռակից: — 1489. Յովնանէս Թրկուրանցի կաթողիկոս Սոյ, — 1492. Գիւտնորոյ աշխարհին Ամերիկոյ յ12 հոկտեմբերի: — 1493. Օծոպեցին վախճանի: — 1499. Թադեոս Ա. աթոռակից: — 1504. Եղիշե Բ. աթոռակից. — 1505 Յովնանէս եւ Ներսէս աթոռակիցք: — 1506. Զաքարիա Բ. աթոռակից: — 1512. Առաջին հայ

ապագրութիւն ի Վենետիկ — 1515. Սարգիս վախճանի:

ՊԹ. Տ. ԶԱՔԱՐԻԱ Բ. ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԵՅԻ, աթոռակից, — 1515. յաջորդէ: — 1516. Սարգիս Վրասանցի աթոռակից: — 1517. Սէլիմ կայսր Օսմանեան հռչակի խալիֆա. — 1518. տիրէ Երուսաղեմի եւ հաստատէ զիրաւունս Հայոց: — 1520. Զաքարիա վախճանի:

ՊԹ. Տ. ՍԱՐԳԻՍ Դ. ՎՐԱՍՏԱՆՅԻ, աթոռակից. — 1520. յաջորդէ: — 1521. Նզովք պապին ընդդէմ Լուտերի, եւ կազմակերպութիւն բողոքականութեան: — 1536. Սարգիս վախճանի:

ՊԹ. Տ. ԳՐԻԳՈՐ ԺԱ. ԲԻԻԶԱՆԴԱՅԻ — 1516. բարձրանայ յաթոռ: — 1539. Ծաղաթիկ եւ չըփոթք յերուսաղէմ: — 1541. Սեփանոս Սալմասեյլ աթոռակից: — 1545. Մաղաքիա Դերջանցի դարեցուցանէ զմանկածողութիւն: — Գրիգոր վախճանի:

ՊԹ. Տ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ Ե. ՍԱԼՄԱՏԵՅԻ, աթոռակից, — 1545. յաջորդէ: — Միխայիլ Սեբասացի աթոռակից: — 1548. Ստեփանոս ի Կոստանդնուպոլիս, — 1549. ի Հռոմ, — 1550. ի Գերմանիա եւ ի Լեհաստան, — 1551. Ի. Խրիմ, եւ դառնայ յԵջմիածին: — 1557. Բարսեղ Գ. եւ Կրիգոր ԺԲ. աթոռակիցք: — 1558. Միքայէլ ի զուռն Պարսից: — 1560. Անդրէաս Պարոնտէր պատրիարք Երուսաղեմի դառնայ ի Կոստանդնուպոլսոյ: — 1562. Միքայէլ ի Սեբաստիա. — յգէ զԱրգար Եւդոկիացի ի Հռոմ: — 1563. Արգար հասանէ ի Հռոմ: — Փոկուժմ Տրիսեն. — 1565. Արգար ապագրէ զեան լատին ժողովոյն: — 1566. եւ զՍաղմոս ի Վենետիկ: — 1567. Ստեփանոս վախճանի:

98. Տ. ՄԻՔԱՅԷԼ Ա. ՍԵՐԱՍՏԱՅԻ, աթոռակից, — 1567. յաջորդէ: — Սսեփանոս Զ. և Նոննայի: — Արքար փոխադրէ զուպարանն ի Կոստանդնուպոլիս: — 1569. և զայ յէջմիածին: — 1576. Միքայել վախճանի:

99. Տ. ԳՐԻԳՈՐ ԺԲ. ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԵՅԻ, աթոռակից, — 1576. յաջորդէ. — Թադէոս Բ. և Առաքել Ա. աթոռակիցք: — 1577. Թադէոս ի վննեալի, և անտի ի Լեհաստան, — 1581, և յէջմիածին: — 1582. Սկիզբն նորոյ տոմարին ի հոկտեմբերի: — 1583. Լէսնարդոս պապական նուիրակ յԱրեւելս: — 1584. Պապական կոնդակ վասն հայկական զբարոցի: — Դաւիթ Վաղարշապատեցի աթոռակից: — Առաքել յԱմիդ: — Ազարիա Զուգայեցի կաթողիկոս Սոյ: — 1586. Ազարիա գահնկէց: — 1590. Գրիգոր վախճանի իբր 95 ամաց:

100. Տ. ԴԱԽԻԹ Դ. ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԵՅԻ, աթոռակից, — 1590. յաջորդէ: — 1591. Ազարիա լինի պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ. — 1592. դարձեալ կաթողիկոս Սոյ: — 1593. Մելքիսեդեկ Ա. Դառնեցի, աթոռակից: — 1597. Յիլուզակութիւնք ծելալեաց: — 1598. Մելքիսեդեկ ի Կոստանդնուպոլիս. — 1599. լինի պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ. — Աւետիս Ա. աթոռակից: — 1600. Մելքիսեդեկ դառնայ յէջմիածին: — 1603. Գրիգոր ԺԳ. Սրապիոն աթոռակից. — 1604. խոյս տայ յէջմիածին: — Բռնի գաղութ Հայոց ի Պարսս ի նոյեմբերի, և Դաւիթ ընդ նոսա: — 1605. Գաղութ մնացորդաց Զուգայի յապրիլի: — 1606. Սրապիոն վախճանի յԱմիդ ի 23 ապրիլի: — 1607. Սով սաստիկ ի Հայս: — 1608.

Նուաճումն յիլուզակաց: — Կաղմակերպութիւն Մեծ Անապատին ի ձեռն Եարգիս Պարոնտէրի: — 1610. Պատրիարքարանն փոխադրի ի Գուժքարու: — Գրիգոր Պարոնտէր տընդայ, վերակացու Երուսաղէմի: — 1611. Հիմնարկութիւն վանացն Արմաշու: — Արդիւնք և իրաւունք պատրիարքութեան Կոստանդնուպոլսոյ բաժանեալ ի մէջ երկց: — 1612. Մելքիսեդեկ տանջեալ և չղթայեալ. — Դաւիթ յէջմիածին: — 1613. Աւետիս Երուսաղէմ: — Գրիգոր Պարոնտէր ձեռնադրեալ կաթողիկոս յԱւետիս Երուսաղէմ: — 1614. Աջն և քարինք էջմիածնի փոխադրեալք յԱպահան: — 1615. Բարսեղ Դաւաղցի, պայծառացուցիչ դպրոցին Ամորդուոյ, վախճանի: — 1617. Դաւիթ յԱպահան: — 1618. Մովսէս Տաթեւացի և Պօղոս Մոկացի ամբաստանեալք: — 1620. Մովսէս ի վանս Երեւանայ: — 1623. Սահակ Դ. Դառնեցի աթոռակից. — 1624. Մելքիսեդեկ ի Կոստանդնուպոլիս: — Գրիգոր Դարանաղեցի շինէ զհեկեղեցին Պալաթու: — 1625. Մելքիսեդեկ ի Լեհաստան. — 1626. ձեռնադրէ զՆիկոլ Թարասովիչ. — մեռանի ի Կամենից ի 1 ապրիլի: — 1627. Գրիգոր Կեսարացի ի Լեհաստան: — Մովսէս Տաթեւացի փակակալ էջմիածնի. — Սահակ փախստական: — 1628. Մովսէս խնամակալ էջմիածնի. — ջնջումն հարկին էջմիածնի: — Դաւիթ դադարի ի կաթողիկոսութենէ, — 1633. վախճանի:

101. Տ. ՄՈՎՍԷՍ Գ. ՏԱԹԵՒԱՅԻ, — 1629. յաջորդէ յ13 յունուարի. — 1630. Սահակ մերժեալ: — Նիկոլ պաշտօնապէս հռոմէադաւան: — Մելքիսեդեկ վժանեցի վախճանի: — 1632. Մովսէս վախճանի ի 14 մայիսի:

102. Տ. ՓԻԼԻՊՊՈՍ Ա. ԱՂԲԱԿԵՅԻ — 1632.
 Նշանակի յաջորդ. — 1633. բարձրանայ յաթոռ յ13
 յունուարի: — 1634. Սահակ ապուլինի իշխմածին:
 — Ծռաղատիկ, չիտիք յերուսաղէմ արդելեալք խո-
 հականութեամբ Պարոնտէրի: — 1638. Աջն բերեալ
 իշխմածին ի 20 սեպտեմբերի. — 1639. Սահակ մե-
 ռանի իշխմածին. — 1640. Հայերէն տպարան յԱս-
 պահան: — 1641. Կղեմէս Կալանոս լատին կրօնաւոր
 ի Կոստանդնուպոլիս: — Գրիգոր Դարանողեցի վախ-
 ճանի: — 1643. Գրիգոր Պարոնտէր վախճանի: —
 1648. Ներսէս յաջորդէ Սիմէոնի յաթոռն Սոյ: —
 1651. Փիլիպպոս յերուսաղէմ: — Եղիազար Այն-
 թապցի ի Կոստանդնուպոլիս: — Կողոպտումն Վա-
 րադայ եւ գերութիւն Ս. Նշանին: — 1652. Ժողով
 Երուսաղէմի: — Փիլիպպոս ի Կոստանդնուպոլիս: —
 1653. Նիկոլ Տնաղանդի Փիլիպպոսի: — Փիլիպպոս
 զառնայ իշխմածին ի 14 օգոստոսի: — 1654. Հիմ-
 նարկութիւն զանդակատան իշխմածնի ի 5 փետրուա-
 րի: — 1655. Փիլիպպոս վախճանի ի 23 մարտի 63
 ամաց: — Գերեզարձ Ս. Նշանին վարագոյ:

103. Տ. ՅԱԿՈԲ Դ. ԶՈՂԱՍՅԵՅԻ — 1655.
 Ընտրի յ8 ապրիլի, 57 ամաց: — 1556. Փականք
 Ս. Յակոբայ գրաւեալք ի պետութենէն: — 1657.
 յանձնեալք Յունաց յ17 մայիսի: — 1658. Աւարա
 շինութեան զանդակատան իշխմածնի: — Թովմաս
 Բերիացի պատրիարք՝ սպանեալ ի 1 օգոստոսի: —
 1659. Եղիազար Այնթապցի բանտորկեալ յ18 փետ-
 րուարի, ազատի ի 22 մարտի: — Ս. Յակոբ եւ
 ալ ազգային սեփականութիւնք՝ յանձնեալք Հայոց
 ի վերջկոյս սարւոյն: — 1660. Հայերէն տպարան

յԱմադեւոսամ ի ձեռն Ոսկանայ Երեւանեցոյ: —
 1664. Եղիազար Այնթապցի հակաթոռ: — 1665.
 Յակոբ յերուսաղէմ. — 1666. ի Կոստանդնուպոլիս:
 — Եղիազար յերուսաղէմ: — 1667. Եղիազար օրն-
 նէ միւռն յերուսաղէմ ի 6 յունուարի: Յակոբ մեկնի
 ի Կոստանդնուպոլսայ իշխմածին: — 1668. Եղիա-
 զար ի Պրոսոս: — Աւարա Ոսկանեան տպագրու-
 թեան Աստուածաշունչ գրոց: — 1669. Յակոբ յԱս-
 պահան: — 1670. Ոսկան յԱրիզունա: — 1671.
 Եղիազար արիւնայ Երուսաղէմի: — 1673. Ոսկան
 ի Մարսիլիա. — 1674. վախճանի անդէն 60 ամաց:
 — 1678. Խորհրդակցութիւնք իշխմածնի վասն ազ-
 գային գործոց: — 1679. Յակոբ դարձեալ ի Կոս-
 տանդնուպոլիս. — 1680. վախճանի ի 1 օգոստոսի 83
 ամաց, եւ թաղի ի գերեզմանատան Բերայի: —
 Իսրայէլ Օրի անցանէ ի Գողգիթ: — Ընտրութիւն յա-
 պաղեալ. Սահմանոս Լեհացի տեղապահ իշխմածին:

104. Տ. ԵՂԻԱԶԱՐ Ա. ԱՅՆԹԱՊՅԻ — 1681.
 Կրաւիրի յաթոռ ի 21 յուլիսի: — Նիկոլ մեռանի 77
 ամաց: — 1682. Եղիազար հասանէ իշխմածին ի 22
 օգոստոսի. — 1683. Աշտրիտ Կարկառեցի ի Հոսմ:
 — Թովմաս Յիրեճցի՝ կաթողիկոս Աղթամարայ,
 հպատակի իշխմածնի: — 1689. Լեհահայք անջտորն
 ի հայ եկեղեցոյ ի 10 հոկտեմբերի: — 1690. Լա-
 տինամիտ Հայք սկսանին կազմել Կաթողիկ խմբակ:
 — 1691. Եղիազար վախճանի յ8 օգոստոսի, եւ
 թաղի ի Ս. Քայիանէ:

105. Տ. ՆԱՀԱՊԵՏ Ա. ԵԴԵԱՍՅԻ — 1691.
 յաջորդէ ի 10 օգոստոսի. — 1692. Մխիթար Սե-
 բաստացի իշխմածին: — 1693. Խղումն հպատա-

կութեան Աղթամարայ : — 1694 . Եփրեմ Ղափանցի պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ : — 1695 . Երեմիա Քէօմիւրճեան վախճանի 60 ամաց : — Ստեփանոս Զուղայեցի հակաթոռ յապրիլի : — 1696 . մերժի ի փետրուարի : — 1698 . վախճանի ի բանտի ի 5 յուլիւսրի : — 1699 . Իսրայէլ Օրի հանդիպի Նահապետի յԷջմիածին : — 1701 . Մխիթար սկսանի խմբել աշակերտս ի Կոստանդնուպոլիս : — Աբրահամ Մուրաւտեան եւ եղբարք Բերիացիք՝ հետեւին կրօնաւորութեան : — Պետրոս Պիծակ հակաթոռ ի Բերիա : — 1702 . Աւետիք Եւդոկիացի պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ ի 24 փետրուարի . — Միացունմն պատրիարքութեանց Կոստանդնուպոլսոյ եւ Երուսաղեմի յ13 յուլիսի — 1703 . Մինաս Ամգեցի ի Կոստանդնուպոլիս : — Աւետիք պաշտօնանկ եւ աքսորեալ յԱլրտտ կղզի , — 1704 օգոստի . — դարձեալ պատրիարք ի զեկտեմբերի : — 1705 . Նահապետ վախճանի յ13 յունիսի , եւ թաղի ի Ս . Շողակաթ : — Ընտրութիւն յապաղեալ : — 1706 . Աւետիք պաշտօնանկ եւ աքսորեալ ի Թենետոս ի փետրուարի . — արտօնեալ երթալ յԵրուսաղէմ յապրիլի . — նենդութեամբ հափափեալ տարեալ լինի ի Մէսինա ի մայիսի , — ի Մարսիլիա ի սեպտեմբերի , — եւ ի Մօնսէնմիչէլ ի զեկտեմբերի :

106 . Տ . ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ Ս . ԶՈՒՂԱՅԵՑԻ , արքեպիսկոպոս Պարսկաստանի . — 1706 յաջորդէ յ7 զեկտեմբերի . — զիմն առ նա ի Կոստանդնուպոլսոյ ի 20 զեկտեմբերի : — 1707 . Միքայէլ Բրզնիկցի նահատակի ի 11 մայիսի : — Յովհաննէս Զմիւռնացի պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ ի 26 սեպտեմբերի : — Դասապարտութիւն եւ ուրացութիւն տասանց ի 23

հոկտեմբերի . — Կոմիտաս Քէօմիւրճեան նահատակի ի 25 հոկտեմբերի : — 178 . Պետրոս Պիծակ ձեռնադրէ զՄելքոն Թասպասեան : — 1709 . Կազմակերպութիւն Անտոնեան միաբանութեան ի Լիբանան : — Իսրայէլ Օրի դեսպան ի Պարսս : — 1710 . Պետրոս Պիծակ ձեռնադրէ զԱբրահամ Արծիւեան : — Օրի վախճանի իբր 50 ամաց : — 1711 . Աւետիք փակեալ ի Պաթիլլ Փարիզու ի յունուարի . — ազատի եւ վախճանի յ30 յունիսի : — 1712 . Կազմակերպութիւն Մխիթարեան միաբանութեան : — 1713 . Յովհաննէս Կոլոտ աթոռակալ յԵրուսաղէմ ի մարտի : — 1714 . լինի երաշխաւոր պարտուց Երուսաղեմի : — Աղեքսանդր վախճանի ի 22 նոյեմբերի , եւ թաղի ի ներքոյ զանգակատան Էջմիածնի : — Մովսէս Զուղայեցի չառնու յանձն լինել կաթողիկոս :

107 . Տ . ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Ա . ՀԱՄԱՍԱՆՑԻ . — 1715 . յաջորդէ յ8 մայիսի : — Յովհաննէս Կոլոտ պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ յ9 սեպտեմբերի : — Գրիգոր Շիրուանցի հռչակեալ պատրիարք Երուսաղեմի ի 10 սեպտեմբերի : — 1717 . Գրիգոր ստանձնէ զպատրիարքութիւն . — Յովհաննէս Հաննա փոխանորդ յԵրուսաղէմ : — Մխիթար հաստատի ի Սուրբ Ղազար կղզեակ Վենետկոյ : — 1718 . Գրիգոր Շղթա յակիր արկանէ զանուրն ի պարանոցն : — 1721 . հասանէ յԵրուսաղէմ յ12 փետրուարի : — Աբրահամ Արծիւեան ապաւինի ի վանս Անտոնեանց յապրիլի : — Դաւիթ Սիւնի հասանէ ի Ղափան : — 1725 . Աստուածատուր վախճանի արկածիւ ի 10 հոկտեմբերի , եւ թաղի ի Ս . Հռիփսիմէ : — Ընտրութիւն խափանեալ :

108 . Տ . ԿԱՐԱՊԵՏ Բ . ՈՒԼՆԵՑԻ , առաջնորդ

Գաղափարայ. — 1725. ընտրի, եւ օծանի ի Կոստանդնուպոլիս ի 27 փետրուարի: — Կոլոտ պատրիարք ձեռնադրի եպիսկոպոս յ2 մարտի: — Կանոնք ինքնօրէնութեան օթոսոյն Երուսաղեմի հօշակին ի 21 օգոստոսի: — Շղթայակիր հանէ զանուրն ի պարանոցէն. — 1727. Հրովարտակ նորոգութեանց Ս. Յակոբայ: — Կարապետ մեկնի ի Կոստանդնուպոլսոյ յ7 յունիսի: — 1728. հասանէ յէջմիածին ի յունուարի. — 1739. վախճանի յ2 հոկտեմբերի:

109. Տ. ԱՔՐԱՀԱՄ Բ. ԽԱՇԱԲԵՅԻ, առաջնորդ Գրակայ, — 1730. ընտրի: — Ղուկաս նստի առաջին Աջապահեան կաթողիկոս ի Սիս: — 1733. Վերաշինութիւն եկեղեցւոյն Ղալաթիոյ: — Յովնաննէս Հաննա վախճանի ի 11 յունիսի: — 1734. Աբրահամ Կրեւտացի յէջմիածին: — Աբրահամ կաթողիկոս վախճանի ի 11 նոյեմբերի, եւ թաղի ի Ս. Գայիանէ:

110. Տ. ԱՔՐԱՀԱՄ Գ. ԿՐԵՏԱՅԻ, առաջնորդ Ռոտտիթոյի, — 1734. ընտրի ի 14, եւ օծանի ի 24 նոյեմբերի. — 1735. այցելէ Նատըր չահի ի 29 մայիսի. — 1736. հասանէ ի Մուղան յ3 յունուարի. — մեկնի անտի ի 23 փետրուարի: — Զեռնագութիւնք Յունաց ընդդէմ Հայոց յԵրուսաղեմ. — Շղթայակիր ի Կոստանդնուպոլիս ի 23 յուլիսի: — Աբրահամ ի Թավրէզ ի Հոկտեմբերի. — 1737. վախճանի յ18 ապրիլի, եւ թաղի ի Ա. Շողակաթ: — Գրիգոր Շըղթայակիր չառնու յանձն լինել կաթողիկոս:

111. Տ. ՂԱԶԱՐ Ա. ԶԱՀԵՅԻ. — 1737. ընտրի ի յուլիսի: — 1738. հակառակութիւնք ի Կարին. — օծանի յապրիլի: — Աբրահամ հիմնադիր Անտանեանց վախճանի ի 15 յուլիսի: — 1739. Դաշնադիր վասն

ստացութեանց Երուսաղեմի յ7 ապրիլի. — 1740. հաստատի ի պետութենէ: — Աբրահամ Արծիւեան հօշակի հակաթոռ ի Բերիա ի 16 նոյեմբերի: — Շղթայակիր հասանէ յԵրուսաղեմ ի 14 սեպտեմբերի: — 1741. Կոլոտ վախճանի յ13 փետրուարի: — Ղազար զադարեալ ի գործոյ, եւ Յովհաննէս Ագուլեցի վարիչ կաթողիկոսարանի զամիսս վեց: — 1746. Պետրոս Քիւթուր բանտարգել ի Սեւան: — 1747. Ղազար վախճանական ի Կարին. — 1748. աքսորեալ ի Սեւան. — Պետրոս Քիւթուր օծեալ կաթողիկոս. — 1749. աքսորական ի Զահուկ: — Ղազար զառնայ յաթոռ: — Շղթայակիր վախճանի յ2 փետրուարի: — Պրոխորոն բռնութեամբ պատրիարք ի 26 մարտի. — աքսորի յ2 ապրիլի: — 1750. Քիւթուր վախճանի յաքսորանս: — Հիմնարկութիւն վանացն Զմմառու ի Լիբանան: — 1751. Ղազար վախճանի եւ թաղի ի Ս. Գայիանէ:

112. Տ. ՄԻՆԱՍ Ա. ԱԿՆԵՅԻ, պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ, — 1751. ընտրի, եւ օծանի ի 15 սեպտեմբերի. — 1752. Կազմին կանոնական բանք վասն Երուսաղեմի. — 1753. Մինաս վախճանի յ12 մայիսի, եւ թաղի ի Ս. Գայիանէ: — Յակոբ Նալեան չառնու յանձն:

113. Տ. ԱՂԵՔԱՆԴՐ Բ. ԲԻԻԶԱՆԴԱՅԻ, մականուն Բարաբառ. — 1753. ընտրի ի 22 յունիսի. — 1754. օծանի ի 6 մարտի. — 1755. վախճանի ի 11 նոյեմբերի, եւ թաղի ի ներքոյ զանգակատան: — Նալեան դարձեալ չառնու յանձն: — 1756. Սահակ Ե. Անագիկն ընտրի ի փետրուարի. — 1758. հասանէ եւ մնայ ի Կարին. — 1759. հօշակի զադար-

եալ յօգոստոսի. — 1763. վախճանի ի Կարին:

111. Տ. ՅԱԿՈԲ Ե. ՇԱՄԱԽԵՅԻ, տեղակալ կաթողիկոսութեան. — 1759. ընտրի յօգոստոսի, եւ օծանի ի 24 նոյեմբերի: — 1760. Հիմնարկութիւն վանաց Անտոնեանց ի Հռոմ: — 1763. Յակոբ վախճանի ի 21 մարտի, եւ թաղի ի Ս. Գայիանէ:

115. Տ. ՍԻՄԷՈՆ Ա. ԵՐԵՒԱՆԵՅԻ. — 1763. ընտրի եւ օծանի ի 20 ապրիլի. — խոյս տայ ի Բաղրեւանդ ի յուլիսի. — դաշնայ յէջմիածին ի 21 սեպտեմբերի: — 1765. Կազմութիւն Զամբռին, եւ կոնոնք վանս եպիսկոպոսաց: — 1764. Գրիգոր Պատմաճեան ընտրի պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ յ13 մայիսի. — Նայեան վախճանի յ19 յուլիսի: — 1766. Յիշատակք սրբոց Լուսաւորչաց հռչակեալք տօնականք: — 1768. Ռուսական հրովարտակ վանս իշխանութեան Սիմէոնի, յ30 յուլիսի: — 1770. Գարբիէլ կաթողիկոս Սսոյ սպանեալ ի 10 սեպտեմբերի: — 1771. Առաջին կայսերական մողթանք յէջմիածին ի 10 յուլիսի. — 1772. Բաժանումն Մխիթարեանց յերկուս միաբանութիւնս: — Տպարան յէջմիածին: — 1773. Յովսէփ Արղութեան առաջնորդ Ռուսիոյ: — Պատմաճեան հրածարի ի 28 նոյեմբերի: — Զաքարիա Կաղզուանցի պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ յ30 նոյեմբերի: — 1775. Սիմէոնեան տօնացոյց տպագրեալ: — 1778. Ժողով ի Կոստանդնուպոլիս վանս հռոմէականաց: — 1779. Տատեան գերդաստան հաստատի ի Կոստանդնուպոլիս: — 1780. Սիմէոն վախճանի ի 26 յուլիսի, եւ թաղի ի Ս. Գայիանէ:

116. Տ. ՂՈՒԿԱՍ Ա. ԿԱՐՆԵՅԻ. — 1780. ընտրի եւ օծանի յ2 օգոստոսի: — 1781. տեղի տայ

հակառակութեան Կոստանդնուպոլսոյ: — Զաքարիա դաշնակէց ի 29 մայիսի. — Յովհաննէս Համատանցի պատրիարք: — Ղուկաս վերստանձնէ զպաշտօնս: — 1782. Զաքարիա դարձեալ պատրիարք ի մարտի: — 1783. Անուանումն խորհրդականաց Մայրաթոռոյ: — 1784. Մերժումն Սիմէոնեան տօնացուցի ի Կոստանդնուպոլիս ի 26 յուլիսի: — 1786. Զամէան գրէ զպատմութիւն Հայոց եւ զՎանսն Հաւատոյ: — Բարթողիմէոս Կապուտիկեան առաջնորդ Արմաշու: — 1789. Դաշնադիր Ռուսաց եւ Հայոց: — 1791. Խորհրդականք Երուսաղեմի ի 23 յունիսի: — Աւարտ նորոգութեան նկարուց կաթողիկէին էջմիածնի: — 1793. Յովակիմ Քանաքեոցի պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի ի 25 սեպտեմբերի. — յաջորդէ Պետրոս Եւդոկիացի: — 1799. Նաբոլէօն ի Յոպպէ յ7 մարտի: — Զաքարիա վախճանի ի 11 մարտի, — յաջորդէ Դանիէլ Սուրմառեցի յ17 մարտի: — Օծումն վերաշինեալ եկեղեցւոյն Ղալաթիոյ յ13 նոյեմբերի: — Ղուկաս վախճանի ի 29 դեկտեմբերի, եւ թաղի ի Ս. Գայիանէ: — 1800. Բարթողիմէոս ընտրի ի Կոստանդնուպոլիս ի կաթողիկոսութիւն յ12 ապրիլի, այլ չառնու յանձն: — Դանիէլ ընտրի ի 28 ապրիլի: — Պետրոս պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի ի 30 մայիսի: — Դանիէլ աքսորի յ13 մայիսի: — Յովհաննէս Բաբերդցի պատրիարք յ18 մայիսի: — Յովսէփ Արղութեան, առաջնորդ Ռուսաստանի ընտրի կաթողիկոս յ31 մայիսի. — երթայ ի Պետրոպոլիս ի 4 օգոստոսի. — 1801. հասնէ ի Տիֆլիս ի 11 փետրուարի. — վախճանի յ9 մարտի: — Դանիէլ Սուրմառեցի դարձեալ ընտրի կաթողիկոս ի 16

մարտի. — մեկնի յեւդոկիոյ ի 11 ապրիլի:

117. Տ. ԴԱԻԻԹ Ե. ԷՆԷԳԷԹՅԻ, քոհմանուն Լորդանեան. — 1801. Դրաւէ զաթոռն ի 28 ապրիլի: — Դանիէլ հասանէ ի Պայազիտ ի 14 մայիսի: — Հրովարտակ հաստատութեան Դաւթի ի 14 յունիսի: — Եփրեմ Զորագեղցի դիմէ կայսեր Ռուսաց վասն Դանիէլի ի 15 սեպտեմբերի: — Դանիէլ ի Կարին ի հոկտեմբերի: — Յովհաննէս պատրիարք աքսորեալ ի 29 հոկտեմբերի: — Գրիգոր Խամսեցի պատրիարք: — Հրովարտակ յանուն Դանիէլի ի 23 նոյեմբերի: — 1802. Միաբանութիւնն Էջմիածնի ընդդէմ Դաւթի ի 15 ապրիլի: — Դանիէլ օծանի ի Բագրեւանդ ի 25 մայիսի: — Գրիգոր պատրիարք դահընկէց ի 21 հոկտեմբերի: — Յովհաննէս դարձեալ պատրիարք: — Դանիէլ արգելական յէջմիածին ի 25 նոյեմբերի. — 1803. նախատեալ ի 25 մայիսի — եւ աքսորեալ յ12 սեպտեմբերի: — 1804. Քանդումն վանացն Արմաշու: — 1807. Դաւիթ զահընկէց յապրիլի:

118. Տ. ԴԱՆԻԷԼ Ա. ՍՈՒՐՄԱՌԵՅԻ. — 1807. զահակալէ ի 14 մայիսի: — Հիմնորդութիւն եկեղեցւոյն Բերայի յ31 մայիսի: — 1808. Հաստատութիւն Սինդիկն Էջմիածնի ի 25 մայիսի: — Միջադէպ բժշկարանին ի 5 սեպտեմբերի: — Դանիէլ վախճանի յեւեան յ9 հոկտեմբերի: — 1809. Թաղի ի Ս. Էջմիածին ի փետրուարի: — Բարսեղ Աշտարակեցի տեղապահ:

119. Տ. ԵՓՐԵՄ Ա. ՉՈՐԱԳԵՂՅԻ. — 1809. ընտրի ի յունուարի. — 1810. օծանի ի 6 նոյեմբերի: — Պօղոս Գարադօշեան առաջնորդ Արմաշու: — Կիրակոս կաթողիկոս Սոյ, չինէ զկաթողիկոսարան,

եւ ձերբակալի: — 1813. Յովհաննէս հրաժարի, եւ Աբրահամ Գօլեան յաջորդէ ի 15 մայիսի: — 1814. Ներսէս Աշտարակեցի առաջնորդ Վրաստանի: — 1815. Պօղոս Ադրիանուպոլսեցի պատրիարք ի 1 դեկտեմբերի. — 1817. Դաւիթ Ե. վախճանի յ30 հոկտեմբերի, եւ Թաղի ի Ս. Գայիանէ: — 1820. Խնդիր համերաշխութեան ընդ Հռովմէականս: — 1821. Եփրեմ յԱրցախ: — 1822. փորձէ հրաժարի: — 1823. Պօղոս հրաժարի եւ յաջորդէ Կարաբեկ Պալաթցի: — 1824. Խափանումն Ծռազատիկն: — Պօղոս ծայրադոյն կառավարիչ յերուսողէմ: — 1826. Պատեւրազմ Ռուսաց ընդ Պարսից: — 1826. Եփրեմ ի Տըփղիս: — 1827. Ռուսք յէջմիածին: — 1828. Եփրեմ յէջմիածին ի 15 յունիսի: — Ներսէս առաջնորդ Բեասարիոյ: — Վերաշինութիւն մայր եկեղեցւոյ եւ պատրիարքարանին Կոստանդնուպոլսոյ. — 1829. Դաշնադիր Ադրիանուպոլսոյ յ2 սեպտեմբերի. — 1830. Կազմութիւն Քաթօլիք հասարակութեան ի 6 յունուարի: — Եփրեմ հրաժարի յ8 հոկտեմբերի: — 1835. վախճանի ի 16 յուլիսի, եւ Թաղի ի գերեզմանատան միաբանից:

120. Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ը. ԿԱՐԲԵՅԻ. — 1831. ընտրի ի 16 մարտի — հաստատի յ30 յունիսի — օծանի յ8 նոյեմբերի. — Կարապետ պատրիարք հրաժարի եւ յաջորդէ Սաեփանոս Աղաւնի ի 4 սեպտեմբերի. — 1834. Յարութիւն Պէդճեան վախճանի յ3 յունուարի. — Գարբիէլ պատրիարք դառնայ յերուսողէմ: — Բացումն ազգային Հիւանդանոցին Եէտիքուլէի: — 1836. Պօլօթէնիա հրատարակի ի 11 մարտի: — 1837. Բացումն Սինդիկն Էջմիածնի ի 22

փետրուարի ըստ կանոնաց Պօլօժէնիայի: — 1838. Ստեփանոս Աղաւնի հրաժարի, եւ յաջորդէ Յակոբոս Սերոբեան յ12 մարտի: — Բացումն ճեմարանին Իւսկիւտարի յ9 դեկտեմբերի: — Հրատարակութիւն Օսմանեան Թանգիմաթին: — Յակոբոս հրաժարի, եւ Ստեփանոս դարձեալ պատրիարք ի 15 սեպտեմբերի: — 1840. Գաբրիէլ պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի, եւ յաջորդէ Զաքարիա Կոփեցի: — 1841. Ստեփանոս պատրիարք հրաժարի յօգոստոսի, եւ յաջորդէ Աստուածատուր: — 1842. Յովհաննէս վախճանի ի 26 մարտի:

121. Տ. ՆԵՐՍԷՍ Ե. ԱՇՏԱՐԱԿԵՅԻ, տոնմանուն Շանգիղեան. առաջնորդ Բեսարաբիոյ — 1843. ընտրի յ18 մայիսի. — 1844. Աստուածատուր պատրիարք հրաժարի, եւ յաջորդէ Մատթէոս Զուխանեան ի 26 յունիսի: — Յիշատակութիւն կաթողիկոսի Խափանեալն ի 1828, վերսկանի ի Կոստանդնուպոլիս ի 14 սեպտեմբերի: — 1845. Պապտասար մետրապոլիս Աղուանից վախճանի ի 29 յունիսի: — Սկիզբն կիրառութեան փակեղի եկեղեցականաց ի Կոստանդնուպոլիս: — 1846. Ներսէս օծանի յ9 յունիսի: — Կոնդակ բանադրանաց ընդդէմ բողոքականաց: — Պանակէ լանջաց շնորհեալ ի Ներսէսէ առ Մատթէոս: — 1847. Վարչական ժողովք հաստատեալք ի պատրիարքարանի Կոստանդնուպոլսոյ՝ Հոգեւոր եւ Գերազոյն անուամբ: — Զաքարիա պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի եւ յաջորդէ Կիրակոս Երուսաղեմացի: — 1847. Բողոքականք կազմեն առանձնակ հասարակութիւն: — 1848. Մատթէոս պատրիարք հրաժարի, եւ յաջորդէ Ղարձեալ Յակոբոս: — 1850. Կիրակոս

պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի ի 24 մայիսի, եւ յաջորդէ Յովհաննէս Զմիւռնացի: — 1853. Պօղոս Աղբիւսեան պոլսեցի վախճանի յԵրուսաղեմ ի 4 մայիսի: — 1856. Վերադարձ Սարգիս եւ Գաբրիէլ եւ Ամբրոսիոս վարդապետաց յ18 մայիսի, որոց հետեւի եւ Խորէն: — 1857. Ներսէս վախճանի յ13 փետրուարի եւ թաղի ի Սուրբ Էջմիածին:

122. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ Ա. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՏԵՅԻ, տոնմանուն Զուխանեան. նախկին պատրիարք — 1858. ընտրի յ18 յունիսի: — Գիւտ նշխարաց Սրբոյն Դրիգորիսի ի 23 մայիսի: — Յակոբ պատրիարք հրաժարի, եւ յաջորդէ Գէորգ Քէրէստէճեան յ17 հոկտեմբերի: — 1859. Մատթէոս օծանի ի 15 օգոստոսի: — 1860. Գէորգ պատրիարք հրաժարի, եւ յաջորդէ Սարգիս Քուլումճեան ի 14 մայիսի: — Ազգային Սահմանադրութիւն Տաճկահայոց հռչակի ի 24 մայիսի: — Յովհաննէս պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի ի 23 դեկտեմբերի: — 1861. Ստեփանոս Մաղաքեան, տեղապահ պատրիարքութեան, ի հակումբերի: — 1862. Յակոբոս նախկին պատրիարք վախճանի յԵրուսաղեմ ի 6 նոյեմբերի: — 1863. Ազգային Սահմանադրութիւն Տաճկահայոց հաստատի յ17 մարտի. — Պօղոս Թաքթաբեան ընտրի պատրիարք ի 15 հոկտեմբերի: — Նաւակատիք եկեղեցւոյն Հայոց Մանչեսթըր Անդղիոյ: — 1864. Եսայի Կարապետեան ընտրի պատրիարք Երուսաղեմի ի 14 օգոստոսի: — 1864. Խաչատուր Շիրոյեան օծանի կաթողիկոս Ազթամարոյ ի 25 սեպտեմբերի, եւ նախորդն Պետրոս մեռանի յետ երից աւուրց: — 1865. Մատթէոս վախճանի ի 22 օգոստոսի, եւ թաղի ի Ս. Գայիանէ:

123. Տ. ԳԵՈՐԳ Դ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍԵՅԻ,
տոհմանուն Քերեսեհեան, նախկին պատրիարք, —
1866. ընտրի յ17 սեպտեմբերի. — 1867. օծանի ի 21
մայիսի. — 1868. Բացումն Ս. Գեորգեան հոգևոր
ձեմարանին իջմիածին. — 1869. Պաղոս պատրիարք
հրաժարի յ17 յունուարի. Արիստակէս Ռափայէլեան
տեղապահ. — Մկրտիչ Խրիմեան ընտրի պատրիարք ի 4
սեպտեմբերի. — 1871. Մկրտիչ Քէֆսիզեան ընտրի
կաթողիկոս Կիլիկիոյ ի 27 հոկտեմբերի. — 1872. Պաղոս
նախկին պատրիարք վախճանի յ9 սեպտեմբերի —
1873. Մկրտիչ պատրիարք հրաժարի յ9 հոկտեմբերի —
1874. Ներսէս Վարժապետեան ընտրի պատրիարք
ի 26 մայիսի. — 1879. Վերադարձ Մաղաքիա Օր-
մանեանի ընդ եօթանասուն հոռմէականաց ի 28
հոկտեմբերի. — 1882. Գեորգ վախճանի ի 6 դեկ-
տեմբերի, եւ թաղի ի Ս. Էջմիածին. — 1884. Ներ-
սէս պատրիարք ընտրի կաթողիկոս յ9 մայիսի. —
չառնու յանձն. — վախճանի ի 26 հոկտեմբերի. —
1885. Յարութիւն Վահագնեան ընտրի պատրիարք
Կոստանդնուպոլսոյ ի 25 յունուարի:

124. Տ. ՄԱԿՍՐ Ա. ԹԵՂՈՒՏՅԻ, տոհմանուն
Տեր-Պետրոսեան, տեղակալ կաթողիկոսութեան —
1885. ընտրի ի 21 ապրիլի. — օծանի ի 10 նոյեմ-
բերի. — Եսայի պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի
ի 29 օգոստոսի. — 1886. Օծումն Ս. Գեորգ նորա-
չէն հեկեղեղոյն Սամաթիոյ. — 1888. Յարութիւն
պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ հրաժարի, եւ ստանձնէ
գլխավորութիւն Երուսաղեմի. — Սկիզբն նորո-
գութեանց մայր տաճարին Էջմիածնի ի 6 ապրիլի.
— Խորէն Աշքեան ընտրի պատրիարք Կոստանդնու-

պոլսոյ ի 29 սեպտեմբերի. — 1889. Բացումն Դպրե-
վանույ Արմաշու յ18 սեպտեմբերի. — 1891. Մակար
վախճանի ի 16 ապրիլի, եւ թաղի ի Ս. Էջմիածին:

125. Տ. ՄԿՐՏԻԶ Ա. ՎԱՆԵՅԻ, տոհմանուն
Խրիմեան, նախկին պատրիարք, — 1892. ընտրի ի
5 մայիսի. — 1893. օծանի ի 26 սեպտեմբերի. —
1894. Մատթէոս Իզմիրլեան ընտրի պատրիարք յ7
դեկտեմբերի. — 1896. Մատթէոս պատրիարք հրա-
ժարի ի 22 յուլիսի. — Մաղաքիա Օրմանեան ընտրի
պատրիարք ի 6 նոյեմբերի. — 1899. Նուպար փաշա
վախճանի յ2 յունուարի. — Խորէն նախկին պատրի-
արք վախճանի ի 26 հոկտեմբերի. — 1902. Սահակ
արք վախճանի ի 26 հոկտեմբերի. — 1907.
Խապայեան ընտրի կաթողիկոս Կիլիկիոյ. — 1907.
Մկրտիչ կաթողիկոս վախճանի ի 29 հոկտեմբերի. —
1908. Օսմանեան սահմանադրութիւն հռչակի ի 10
յուլիսի. — Մաղաքիա պատրիարք հրաժարի ի 16
յուլիսի. — Մատթէոս Իզմիրլեան դարձեալ պատ-
րիարք ի 22 հոկտեմբերի:

126. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ Բ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍԵՅԻ,
տոհմանուն Իզմիրլեան, պատրիարք Կոստանդնու-
պոլսոյ — 1908. ընտրի ի 1 նոյեմբերի. — 1909.
Եղիշէ Դուբեան ընտրի պատրիարք ի 22 մայիսի. —
Մատթէոս օծանի յ13 սեպտեմբերի. — 1910 Յա-
րութիւն պատրիարք Երուսաղեմի վախճանի ի 5
հոկտեմբերի. — Մատթէոս վախճանի ի 11 դեկտեմ-
բերի. — 1911. Յովհաննէս Արշարունի ընտրի պա-
տրիարք Կոստանդնուպոլսոյ յ2 դեկտեմբերի:

127. Տ. ԳԵՈՐԳ Ե. ՏՓՂԻՍԵՅԻ, տոհմանուն
Սուրհեհեան, տեղակալ կաթողիկոսութեան, — 1911.
ընտրի յ13 դեկտեմբերի. — 1912. օծանի ի 1 յուլի-

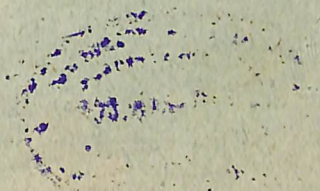
սի: — 1913. Զաւէն Տէր-Եղիայեան ընտրի պատ-
րիարք Կոստանդնուպոլսոյ յ30 օգոստոսի, եւ մտա-
նէ ի պաշտօն յ8 նոյեմբերի: — Կատարին ի հոկտեմ-
բերի յորեկանուկան հանդիսութիւնք զիւտի զրոց
եւ սկզբնաւորութեան հայ տպագրութեան:

ՎՐԻՊԱԿՔ

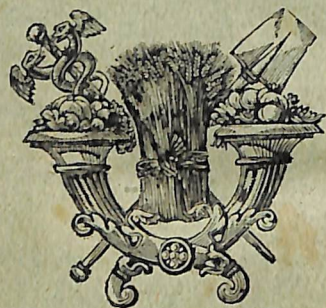
Էջ	Տող	Սխալ	Ուղիղ
6	1	383	333
11	22	վախճանի	վախճանի
11	27	Բաղրեւանդայ	Բաղրեւանդայ
14	16	Պապսից	Պապսից
14	30	Սրաբաց	Սրաբաց
16	4	Աջիսվիա	Աջիսվիա
18	16	ԶԱԳԵՅԻ	ԶԱԳԵՅԻ
20	23	ԿՍՏՈՐՈՅ	ԿՍՏՈՐՈՅ
26	1	Միջագետս	Միջագետս
27	28	. . .	1316
30	7	Պօքոս	Պօքոս
31	13	ԱրՄազու	ԱրՄազու
31	23	Գուտեմբերգի	Գուտեմբերգի
32	6	Աջթամար	Աջթամար
33	24	Անդրէաս	Անդրէաս
34	11	Լէւնարդոս	Լէւնարդոս
35	20	Թորոսովիչ	Թորոսովիչ
40	10	ԽԱՇԱԲԵՅԻ	ԽԱՇԱԲԵՅԻ
45	9	Կարապետ	Կարապետ

20

2nd

3903

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0030803

3789